

سؤالات موضوعی نهایی

((هندسه ۲))

پایه دوازدهم رشته‌ی ریاضی و فیزیک

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

آخرین نسخه: دی ۱۴۰۰

تهیه کننده: جابر عامری

عضو گروه ریاضی دوره ی دوّم متوسطه استان خوزستان

((فصل اوّل : ماتریس و کاربردها))

***

درس ۱ : ماتریس و اعمال روی ماتریس ها

(*) مفهوم ماتریس و ماتریس های خاص

۱	دی ۱۳۹۷	۰/۲۵ نمره
---	---------	-----------

۱ : جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

هر ماتریس قطری که درایه های روی قطر اصلی آن با هم برابر باشند، را ماتریس ..... می نامند.

۲	تیر ۱۳۹۸	۱ نمره
---	----------	--------

۲ : در ماتریس $A = [a_{ij}]_{3 \times 3}$ که $a_{ij} = \begin{cases} i - 2j & i < j \\ -i + j & i \geq j \end{cases}$ می باشد. مجموع درایه های ستون دوم ماتریس A را

به دست آورید.

۳	دی ۱۳۹۸	۰/۲۵ نمره
---	---------	-----------

۳ : جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

در ماتریس $A = [a_{ij}]_{4 \times 3}$ که در آن $a_{ij} = \frac{2i}{j-1}$ باشد، درایه های واقع در سطر سوم و ستون دوم ماتریس A برابر

است با : .....

۴	دی ۱۳۹۸	۰/۲۵ نمره
---	---------	-----------

۴ : درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

هر ماتریس اسکالر یک ماتریس قطری است.

۵	خرداد ۱۳۹۹	۰/۲۵ نمره
---	------------	-----------

۵ : جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

اگر ماتریسی قطری باشد و تمام درایه های روی قطر اصلی با هم برابر باشند، آن را یک ماتریس ..... می نامیم.

سئوالات موضوعی امتحانات نهایی کشوری فصل اول درس هندسه ۳ پایه‌ی دوازدهم رشته‌ی ریاضی فیزیک

۶	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۰/۲۵ نمره
---	----------------------	-----------

۶: در جای خالی عبارت ریاضی مناسب قرار دهید.

اگر ماتریس A فقط از یک سطر تشکیل شده باشد (فقط دارای یک سطر باشد) آنگاه آن را یک ماتریس ..... می نامیم.

۷	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۰/۲۵ نمره
---	----------------------	-----------

۷: درستی یا نادرستی گزاره‌ی زیر را معلوم کنید.

ماتریس مربعی که تمام درایه های غیر واقع بر قطر اصلی آن صفر باشند، ماتریس اسکالر نامیده می شود.

۸	شهریور ۱۳۹۹	۰/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

۸: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

در ماتریس قطری $A = \begin{bmatrix} ۳ & ۰ \\ m-۱ & ۴ \end{bmatrix}$ مقدار m برابر ..... است.

۹	دی ۱۳۹۹	۰/۲۵ نمره
---	---------	-----------

۹: اگر $A = [a_{ij}]$ یک ماتریس 3×3 با درایه های $i = j$ با ۲، $i < j$ با $i - j$ و $i > j$ با $i + j$ باشد، درایه های $a_{۳۳}$ و $a_{۳۱}$ و $a_{۱۲}$ را

به دست آورید.

۱۰	شهریور ۱۴۰۰	۰/۲۵ نمره
----	-------------	-----------

۱۰: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

ماتریس مربعی که همه‌ی درایه های غیر واقع بر قطر اصلی آن صفر باشند را ماتریس .... گویند.

(*) ماتریس های مساوی

۱	شهریور ۱۳۹۸	۱/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

۱: اگر $A = \begin{bmatrix} ۲x & ۵ \\ z & ۱ \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} ۳ & ۲x+y \\ -۲ & ۱ \end{bmatrix}$ و $A = B$ ، در این صورت حاصل $x + y + z$ را بیابید.

۲	شهریور ۱۳۹۹	۱/۵ نمره
---	-------------	----------

۲: اگر دو ماتریس $A = \begin{bmatrix} x-۱ & ۸ \\ ۳ & z+۱ \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} y+۱ & x-۲ \\ ۳ & ۴ \end{bmatrix}$ مساوی باشند. مقدار $x + y + z$ را بیابید.

(*) اعمال روی ماتریس ها

۱	دی ۱۳۹۷	۰/۲۵ نمره
---	---------	-----------

۱: جای خالی را با یک کلمه‌ی مناسب پر کنید.

حاصل ضرب ماتریس‌های خاصیت جابجایی ..... .

۱ نمره	دی ۱۳۹۷	۲
--------	---------	---

۲: درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

الف: اگر ماتریس $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 & -2 \\ 1 & 0 & -1 \\ 2 & 1 & 2 \end{bmatrix}$ باشد. مجموع درایه‌های سطر دوم A^3 برابر ۵ می‌باشد.

ب: اگر $A^2 = A$ باشد. در این صورت داریم: $(A + I)^2 = I + 3A$

۱/۲۵ نمره	دی ۱۳۹۷	۳
-----------	---------	---

۳: اگر ماتریس A به صورت زیر تعریف شده باشد. ماتریس $2A - 3I$ را به دست آورید.

$$A = [a_{ij}]_{3 \times 3}, \quad a_{ij} = \begin{cases} i \cdot j & i > j \\ i^2 & i = j \\ 2i - j & i < j \end{cases}$$

۱/۵ نمره	دی ۱۳۹۷	۴
----------	---------	---

۴: اگر ضرب ماتریس‌های $A = \begin{bmatrix} x & y \\ 2 & -1 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$ تعویض پذیر باشد.

حاصل $[x \ 2 \ -y] \times \begin{bmatrix} 3 \\ 2 \\ -x \end{bmatrix}$ را بیابید.

۰/۲۵ نمره	خرداد ۱۳۹۸	۵
-----------	------------	---

۵: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

اگر برای ماتریس‌های متمایز A و B و C داشته باشیم، $AB = AC$ آنگاه لزوماً $B = C$ است.

۱/۲۵ نمره	خرداد ۱۳۹۸	۶
-----------	------------	---

۶: در معادله‌ی ماتریسی $\begin{bmatrix} 1 & -2 \\ -3 & 6 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -1 \\ 1 \end{bmatrix} = 0$ مقدار x را بیابید.

۱/۵ نمره	دی ۱۳۹۸	۷
----------	---------	---

۷: اگر $A = \begin{bmatrix} \cdot & 2 \\ -1 & \cdot \end{bmatrix}$ باشد، ماتریس A^7 را به دست آورید.

سئوالات موضوعی امتحانات نهایی کشوری فصل اول درس هندسه ۳ پایه‌ی دوازدهم رشته‌ی ریاضی فیزیک

نمره ۱/۲۵	دی ۱۳۹۸	۸
-----------	---------	---

۸: ماتریس‌های $A = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 2 \\ 0 & -1 & 1 \\ 2 & 1 & 0 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} a+b & 2 & 2 \\ 2 & 2 & -1 \\ 2 & -1 & 4a+b \end{bmatrix}$ را در نظر بگیرید. مقادیر a و b را

چنان بیابید که داشته باشیم: $A^2 - B = \bar{O}$ ($\bar{O}$ ماتریس صفر است).

نمره ۰/۲۵	خرداد ۱۳۹۹	۹
-----------	------------	---

۹: درستی و نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

در حالت کلی حاصل ضرب ماتریس‌ها خاصیت جابجایی دارد.

نمره ۱/۲۵	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۱۰
-----------	----------------------	----

۱۰: اگر $A = \begin{bmatrix} 4 & 2 \\ b & -1 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 2 & -1 \\ 2 & a \end{bmatrix}$ ، مقادیر a و b را طوری به دست آورید که حاصل ضرب $A \times B$

ماتریس قطری باشد.

نمره ۱/۲۵	شهریور ۱۳۹۹	۱۱
-----------	-------------	----

۱۱: معادله‌ی ماتریسی $\begin{bmatrix} 1 & 0 \\ -1 & 4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x \\ 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 \\ -1 \end{bmatrix}$ را حل کنید.

نمره ۰/۲۵	دی ۱۳۹۹	۱۲
-----------	---------	----

۱۲: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

حاصل ضرب ماتریس‌ها، خاصیت جابجایی ..... .

نمره ۰/۲۵	دی ۱۳۹۹	۱۳
-----------	---------	----

۱۳: درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

اگر برای ماتریس‌های متمایز A و B و C داشته باشیم، $AB = AC$ ، آنگاه لزوماً $B = C$ است.

نمره ۱	دی ۱۳۹۹	۱۴
--------	---------	----

۱۴: مقادیر x و y را از معادله‌ی زیر به دست آورید.

$$\begin{bmatrix} x & 2 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 2 & 4 \\ 0 & -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4 & y-2 \end{bmatrix}$$

۱۵	دی ۱۳۹۹	۱ نمره
----	---------	--------

۱۵: اگر $A = \begin{bmatrix} 4 & a \\ b & -1 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ 3 & 2 \end{bmatrix}$ ، مقادیر a و b را طوری به دست آورید که $A \times B$ ماتریس قطری باشد.

۱۶	خرداد ۱۴۰۰	۲۵+ نمره
----	------------	----------

۱۶: درستی و نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.
اگر ماتریس A و B دو ماتریس هم مرتبه و r یک عدد حقیقی و مخالف صفر باشد و $rA = rB$ ، آنگاه داریم: $A = B$

۱۷	خرداد ۱۴۰۰	۱ نمره
----	------------	--------

۱۷: دو ماتریس $A = \begin{bmatrix} 2 & m-2 & 0 \\ 0 & 3 & 0 \\ n+1 & 0 & 3 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 1 \\ m & 0 & n \\ 3 & -1 & 2 \end{bmatrix}$ مفروض اند، اگر A یک ماتریس قطری باشد، حاصل AB را محاسبه کنید.

۱۸	شهریور ۱۴۰۰	۲۵+ نمره
----	-------------	----------

۱۸: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.
اگر A و B دو ماتریس 3×3 دلخواه باشند، آنگاه عبارت $(A+B)^2 = A^2 + 2AB + B^2$ همواره برقرار است.

۱۹	شهریور ۱۴۰۰	۱/۵ نمره
----	-------------	----------

۱۹: اگر $A = \begin{bmatrix} 4 & a \\ b & -1 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ 3 & 2 \end{bmatrix}$ باشد. مقادیر a و b را طوری به دست آورید که حاصل ضرب $A \times B$ ماتریس قطری باشد.

درس ۲: وارون ماتریس و دترمینان

(*) دترمینان

۱	دی ۱۳۹۷	۷۵+ نمره
---	---------	----------

۱: اگر A ماتریس 3×3 باشد و $|A| = -2$. حاصل $|A|.A|$ را بیابید.

۲	خرداد ۱۳۹۸	۱ نمره
---	------------	--------

۲: اگر $A = \begin{bmatrix} 2 & 3 & 4 \\ 0 & 2 & 3 \\ 0 & 1 & 2 \end{bmatrix}$ باشد، حاصل $|A^3|$ را محاسبه کنید.

۲۵/۰ نمره	تیر ۱۳۹۸	۳
-----------	----------	---

۳: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

دترمینان هر ماتریس قطری برابر است با حاصل ضرب ..... .

۱ نمره	تیر ۱۳۹۸	۴
--------	----------	---

۴: اگر A ماتریس 3×3 باشد و $|A| = 2$. حاصل $|\frac{1}{|A|}A|$ را بیابید.

۲۵/۰ نمره	شهریور ۱۳۹۸	۵
-----------	-------------	---

۵: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

اگر $A = \begin{bmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 0 & -3 & 0 \\ 0 & 0 & 5 \end{bmatrix}$ باشد، مقدار $|A|$ برابر است با .....

۲ نمره	شهریور ۱۳۹۸	۶
--------	-------------	---

۶: اگر ماتریس $A = [a_{ij}]_{3 \times 3}$ که $a_{ij} = \begin{cases} i^2 - 1 & i = j \\ i - j & i > j \\ j - i & i < j \end{cases}$ و $B = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 0 \\ -1 & 3 & 4 \\ 2 & 0 & 5 \end{bmatrix}$ باشد.

الف) حاصل ماتریس $A \times B$ را به دست آورید.

ب) دترمینان ماتریس B را به دست آورید.

۲۵/۰ نمره	دی ۱۳۹۸	۷
-----------	---------	---

۷: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

اگر $A = \begin{bmatrix} -2 & 0 & 0 \\ -1 & 4 & 0 \\ 0 & 1 & -1 \end{bmatrix}$ باشد، مقدار $|-A|$ برابر است با .....

۱/۲۵ نمره	دی ۱۳۹۸	۸
-----------	---------	---

۸: اگر $A = \begin{bmatrix} 2 & 4 & 1 \\ -1 & 3 & 2 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 0 & 1 \\ 2 & 3 \end{bmatrix}$ دو ماتریس باشند. دترمینان ماتریس BA را بدست آورید.

۹	۱۳۹۹ خرداد	۰/۲۵ نمره
---	------------	-----------

۹: درستی و نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

اگر A یک ماتریس 3×3 و $|A| = 2$ باشد، آنگاه $|2A| = 16$ است.

۱۰	۱۳۹۹ خرداد	۱/۷۵ نمره
----	------------	-----------

۱۰: دو ماتریس $A = \begin{bmatrix} 2 & m-2 \\ n+1 & 1 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 1 \\ m & 0 & n \\ 3 & -1 & 2 \end{bmatrix}$ مفروض اند. اگر A یک ماتریس قطری باشد،

حاصل $|A| + |B|$ را محاسبه کنید.

۱۱	۱۳۹۹ خرداد خارج کشور	۰/۷۵ نمره
----	----------------------	-----------

۱۱: اگر $A = \begin{bmatrix} -1 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 2 \\ -4 & 4 & 5 \end{bmatrix}$ ، در این صورت حاصل $|A| A$ را بیابید.

۱۲	۱۳۹۹ شهریور	۰/۲۵ نمره
----	-------------	-----------

۱۲: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

اگر A یک ماتریس 3×3 و $|A| = 5$ باشد، آنگاه $|\frac{1}{2}A|$ برابر ..... است.

۱۳	۱۳۹۹ شهریور	۱/۵ نمره
----	-------------	----------

۱۳: اگر $A = \begin{bmatrix} 2 & 1 & -1 \\ 0 & 1 & -2 \\ 0 & 3 & 4 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 3 & 1 & 0 \\ 0 & -1 & 0 \\ 0 & 3 & 2 \end{bmatrix}$ باشند، حاصل $|A| + |B^2|$ را بیابید.

۱۴	۱۳۹۹ شهریور	۲ نمره
----	-------------	--------

۱۴: اگر $A = \begin{bmatrix} 0 & 4 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$ باشد، مقادیر m و n را طوری بیابید که رابطه $A^2 = mA + 2I_2$ برقرار باشد.

(I_2 ماتریس همانی است.)

۱۵	۱۳۹۹ دی	۱/۲۵ نمره
----	---------	-----------

سئوالات موضوعی امتحانات نهایی کشوری فصل اول درس هندسه ۳ پایه ی دوازدهم رشته ی ریاضی فیزیک

۱۵: اگر $A = \begin{bmatrix} 2 & 3 & 2 \\ 1 & 2 & 3 \\ -1 & -2 & 1 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 3 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix}$ و I_3 ماتریس همانی 3×3 باشد، حاصل عبارت زیر را به

دست آورید.

$$|A + B| + |2I_3| =$$

۱۶	خرداد ۱۴۰۰	۲۵/۰ نمره
----	------------	-----------

۱۶: جای خالی را با عدد یا عبارت مناسب پر کنید.

اگر ماتریس $\begin{bmatrix} 2 & 0 & f \\ 0 & a & 0 \\ e & c & b \end{bmatrix}$ اسکالر باشد، حاصل دترمینان ماتریس برابر ..... است.

۱۷	شهریور ۱۴۰۰	۱/۷۵ نمره
----	-------------	-----------

۱۷: دو ماتریس $A = \begin{bmatrix} -1 & 1 \\ 0 & 2 \\ -2 & 3 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 1 & -1 & 0 \\ -2 & 3 & -2 \end{bmatrix}$ را در نظر بگیرید.

الف: آیا جمع دو ماتریس B و A تعریف می شود؟ چرا؟

ب: حاصل $|A \times B|$ را به دست آورید

(*) وارون ماتریس

۱	خرداد ۱۳۹۸	۲۵/۰ نمره
---	------------	-----------

۱: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

شرط لازم و کافی برای اینکه ماتریس مربعی A وارون پذیر باشد، آن است که دترمینان ماتریس A ..... باشد.

۲	شهریور ۱۳۹۸	۷۵/۰ نمره
---	-------------	-----------

۲: مقدار m را طوری بیابید که ماتریس $A = \begin{bmatrix} m & 4 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$ وارون پذیر نباشد.

۳	خرداد ۱۳۹۹	۲۵/۰ نمره
---	------------	-----------

۳: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

اگر $A = \begin{bmatrix} a & 8 \\ 3 & -4 \end{bmatrix}$ وارون پذیر نباشد، مقدار a برابر ..... است.

نمره ۱/۲۵	خرداد ۱۳۹۹	۴
-----------	------------	---

۴: الف: اگر $A = \begin{bmatrix} |A| & ۸ \\ ۳ & ۵ \end{bmatrix}$ در این صورت حاصل $|A|$ را بیابید.

ب: ماتریس وارون A را حساب کنید.

نمره ۱/۵	خرداد ۱۴۰۰	۵
----------	------------	---

۵: اگر $۲A = \begin{bmatrix} |A| & -۴ \\ ۱ & |A| \end{bmatrix}$ باشد، در این حاصل $|A^{-۱}|$ را بیابید.

نمره ۱	شهریور ۱۴۰۰	۶
--------	-------------	---

۶: ماتریس $A^{-۱} = \begin{bmatrix} ۲ & -۱ \\ ۲ & ۳ \end{bmatrix}$ مفروض است، ماتریس A را به دست آورید.

(*) حل دستگاه معادلات

نمره ۱	دی ۱۳۹۷	۱
--------	---------	---

۱: دستگاه زیر به ازای چه مقادیر m دارای جواب منحصر به فرد می باشد.

$$\begin{cases} (m-۳)x + ۳y = m \\ ۴x + (m+۱)y = ۲ \end{cases}$$

نمره ۱/۲۵	خرداد ۱۳۹۸	۲
-----------	------------	---

۲: مقدار m را چنان بیابید که دستگاه $\begin{cases} mx + ۳y = -۳ \\ ۴x + (m+۴)y = ۲ \end{cases}$ جواب نداشته باشد.

نمره ۰/۲۵	تیر ۱۳۹۸	۳
-----------	----------	---

۳: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

در دستگاه $\begin{cases} ax + by = c \\ a'x + b'y = c' \end{cases}$ ، اگر داشته باشیم $\frac{a}{a'} = \frac{b}{b'} = \frac{c}{c'}$ در این حالت دستگاه هیچ جوابی ندارد.

نمره ۱/۵	تیر ۱۳۹۸	۴
----------	----------	---

۴: دستگاه دو معادله دو مجهولی زیر را به روش ماتریس وارون حل کنید.

$$\begin{cases} ۳x + ۲y = ۴ \\ x - y = ۳ \end{cases}$$

نمره ۰/۲۵	شهریور ۱۳۹۸	۵
-----------	-------------	---

سئوالات موضوعی امتحانات نهایی کشوری فصل اول درس هندسه ۳ پایه‌ی دوازدهم رشته‌ی ریاضی فیزیک

۵: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

در دستگاه $\begin{cases} ax + by = c \\ a'x + b'y = c' \end{cases}$ ، اگر $A = \begin{bmatrix} a & b \\ a' & b' \end{bmatrix}$ ماتریس ضرایب باشد و $|A| \neq 0$ ، در این حالت دستگاه هیچ جوابی

ندارد.

۶	شهریور ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
---	-------------	----------

۶: دستگاه $\begin{cases} 3x - 4y = 1 \\ -x + 2y = 1 \end{cases}$ را با استفاده از ماتریس وارون حل کنید.

۷	دی ۱۳۹۸	۱/۲۵ نمره
---	---------	-----------

۷: جواب دستگاه زیر را در صورت وجود با استفاده از ماتریس وارون بیابید.

$$\begin{cases} 3x - 5y = -1 \\ 2x + y = 8 \end{cases}$$

۸	خرداد ۱۳۹۹	۱/۲۵ نمره
---	------------	-----------

۸: در تساوی $\begin{bmatrix} 2 & 4 \\ 1 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \end{bmatrix} = 0$ مقدار x را بیابید.

۹	خرداد ۱۳۹۹	۲ نمره
---	------------	--------

۹: الف: حدود m را طوری بیابید که دستگاه معادلات $\begin{cases} 2mx + 3y = 1 \\ 4x - y = 3 \end{cases}$ دارای جواب منحصر بفرد باشد.

ب: جواب دستگاه مذکور را به ازای $m = 2$ با استفاده از ماتریس وارون محاسبه کنید.

۱۰	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۱/۵ نمره
----	----------------------	----------

۱۰: دستگاه معادلات خطی تشکیل دهید که $A = \begin{bmatrix} 3 & -5 \\ 4 & 2 \end{bmatrix}$ ماتریس ضرایب دستگاه بوده و $B = \begin{bmatrix} 1 \\ 10 \end{bmatrix}$ ماتریس

معلومات آن باشد و سپس جواب دستگاه را با استفاده از A^{-1} بیابید.

۱۱	شهریور ۱۳۹۹	۰/۲۵ نمره
----	-------------	-----------

۱۱: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

الف: در دستگاه $\begin{cases} ax + by = c \\ a'x + b'y = c' \end{cases}$ ، اگر $\frac{a}{a'} = \frac{b}{b'} = \frac{c}{c'}$ باشد، دستگاه جواب منحصر بفرد دارد.

۲ نمره	شهریور ۱۳۹۹	۱۲
--------	-------------	----

۱۲: الف: به ازای چه مقداری از m دستگاه معادلات $\begin{cases} x - 2y = 3 \\ mx + 6y = -4 \end{cases}$ فاقد جواب است؟

ب: دستگاه معادلات $\begin{cases} x - 2y = 3 \\ 2x + 6y = -4 \end{cases}$ را با استفاده از A^{-1} حل کنید.

۱/۵ نمره	دی ۱۳۹۹	۱۳
----------	---------	----

۱۳: دستگاه مقابل را با استفاده از A^{-1} حل کنید.

$$\begin{cases} 3x - 5y = -1 \\ 2x + y = 8 \end{cases}$$

۱ نمره	خرداد ۱۴۰۰	۱۴
--------	------------	----

۱۴: جواب دستگاه زیر را در صورت وجود، با استفاده از ماتریس وارون بیابید.

$$\begin{cases} 3x - 4y = 7 \\ 2x + y = 1 \end{cases}$$

۱/۲۵ نمره	شهریور ۱۴۰۰	۱۵
-----------	-------------	----

۱۵: مقدار m را طوری بیابید که دستگاه معادلات خطی $\begin{cases} 2x + my = 1 \\ (m-1)x + y = 3 \end{cases}$ جواب نداشته باشد.

***

تهیه کننده: جابر عامری

عضو گروه ریاضی دوره‌ی دوم متوسطه استان خوزستان

www.mathtower.ir

@amerimath

((فصل دوّم : آشنایی با مقاطع مخروطی))

درس ۱: آشنایی با مقاطع مخروطی

(*) مقاطع مخروطی

۱	دی ۱۳۹۷	۰/۲۵ نمره
---	---------	-----------

۱: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

صفحه‌ای با مولد سطح مخروطی دواری، موازی است و از رأس آن عبور نمی‌کند. فصل مشترک صفحه و سطح مخروطی، یک بیضی است.

۲	خرداد ۱۳۹۸	۰/۲۵ نمره
---	------------	-----------

۲: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

در حالتی که صفحه‌ی P بر محور سطح مخروطی عمود نباشد و با مولد آن (d) نیز موازی نباشد و تنها یکی از دو نیمه‌ی مخروط را قطع کند. فصل مشترک حاصل یک بیضی خواهد بود.

۳	شهریور ۱۳۹۸	۰/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

۳: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

در حالتی که صفحه‌ی P بر محور سطح مخروطی l عمود باشد و از رأس عبور نکند، فصل مشترک حاصل یک دایره خواهد بود.

۴	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۰/۲۵ نمره
---	----------------------	-----------

۴: در جای خالی عبارت ریاضی مناسب قرار دهید.

در حالتی که صفحه‌ی P بر محور سطح مخروطی L عمود باشد و از رأس آن عبور کند، شکل حاصل یک ..... خواهد بود.

۵	دی ۹۹	۰/۲۵ نمره
---	-------	-----------

۵: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

در حالتی که صفحه‌ی P بر محور سطح مخروطی عمود نباشد و با مولد آن نیز موازی نباشد و تنها یکی از دو نیمه‌ی مخروط را قطع کند. فصل مشترک حاصل یک ..... خواهد بود.

سوالات موضوعی امتحانات نهایی کشوری فصل دوم درس هندسه ۳ پایه دوازدهم رشته ریاضی فیزیک

۶	خرداد ۱۴۰۰	۰/۲۵ نمره
---	------------	-----------

۶: جای خالی را با عدد یا عبارت مناسب پر کنید.

اگر صفحه P یا مولد (d) موازی باشد و از رأس سطح مخروطی عبور کند. در این صورت فصل مشترک صفحه P و سطح مخروطی یک ..... است.

۷	شهریور ۱۴۰۰	۰/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

۷: اگر صفحه P به گونه ای باشد که هر دو تکه ی بالایی و پایینی سطح مخروطی را قطع کند و شامل محور باشد، در این صورت فصل مشترک صفحه P و سطح مخروطی یک هذلولی است.

(*) مکان هندسی

۱	دی ۱۳۹۷	۰/۲۵ نمره
---	---------	-----------

۱: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

مکان هندسی نقاطی که از دو خط متقاطع d و d' به یک فاصله اند. نیمساز زاویه ی بین آن دو خط می باشد.

۲	خرداد ۱۳۹۸	۰/۲۵ نمره
---	------------	-----------

۲: جای خالی را با عبارت مناسب کامل کنید.

مکان هندسی، مجموعه ی نقاطی از صفحه (یا فضا) است که همه ی آنها یک ..... داشته باشند و همچنین هر نقطه که آن ویژگی را داشته باشد، عضو این مجموعه باشد.

۳	تیر ۱۳۹۸	۰/۲۵ نمره
---	----------	-----------

۳: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

مکان هندسی نقاطی که مجموع فواصلشان از دو نقطه ی ثابت، یک مقدار ثابت باشد، یک ..... است.

۴	تیر ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
---	----------	----------

۴: دو نقطه ی A و B و خط d که شامل هیچ یک نیست در صفحه مفروض اند، نقطه ای بیابید که از A و B به یک

فاصله بوده و از d به فاصله ی ۳ سانتی متر باشد. (پیرامون وجود جواب بحث کنید).

۵	شهریور ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
---	-------------	----------

۵: نقاط A و B و C در صفحه مفروض اند. نقطه ای بیابید که از A و B به یک فاصله و از نقطه ی C به فاصله ی ۳ سانتی

متر باشد. (در مورد تعداد نقاط در حالت های مختلف بحث کنید).

۶	دی ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
---	---------	----------

۶: نقاط A و B و C در صفحه مفروضند. نقطه ای بیابید که از A و B به یک فاصله بوده و از C به فاصله ی ۳ سانتی

باشد. (پیرامون جواب مسئله بحث کنید).

۷	خرداد ۱۳۹۹	۰/۲۵ نمره
---	------------	-----------

۷: درستی و نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

مکان هندسی مرکز همه‌ی دایره‌هایی با شعاع ثابت r که بر دایره‌ی $C(O, r)$ در صفحه‌ی این دایره مماس خارج اند، دایره‌ی $C'(O, 2r)$ است.

۸	خرداد ۱۳۹۹	۱/۵ نمره
---	------------	----------

۸: نقاط A و B و C و D در صفحه مفروض اند، نقطه‌ای در این صفحه بیابید که از A و B به یک فاصله و از C و D نیز به یک فاصله باشد. (بحث کنید).

۹	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۰/۲۵ نمره
---	----------------------	-----------

۹: درستی یا نادرستی گزاره‌ی زیر را معلوم کنید.

مکان هندسی مرکزهای همه‌ی دایره‌هایی با شعاع ثابت r که بر خط d در صفحه مماس اند، دو خط به موازات d و به فاصله‌ی r از d است.

۱۰	شهریور ۱۳۹۹	۰/۵ نمره
----	-------------	----------

۱۰: درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

الف: مکان هندسی، مجموعه‌ی نقاطی از صفحه (یا فضا) است که همه‌ی آنها یک ویژگی مشترک داشته باشند و همچنین هر نقطه که آن ویژگی را داشته باشد عضو این مجموعه باشد.

ب: هرگاه صفحه‌ی P بر محور سطح مخروطی عمود باشد و از رأس آن عبور نکند، شکل حاصل یک دایره است.

۱۱	دی ۱۳۹۹	۰/۲۵ نمره
----	---------	-----------

۱۱: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

مکان هندسی نقاطی از صفحه که از دو خط متقاطع d و d' به یک فاصله اند، نیمساز زاویه‌ی بین آن دو خط می باشد.

۱۲	دی ۱۳۹۹	۱/۵ نمره
----	---------	----------

۱۲: نقطه‌ی A و خط d در صفحه‌ی مفروض اند. نقطه‌ای را بیابید که از A به فاصله‌ی ۲ سانتی متر و از خط d به فاصله‌ی ۳ سانتی متر باشد. در مورد روش حل بحث کنید.

۱۳	خرداد ۱۴۰۰	۰/۲۵ نمره
----	------------	-----------

۱۳: درستی و نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

سئوالات موضوعی امتحانات نهایی کشوری فصل دوم درس هندسه ۳ پایه‌ی دوازدهم رشته‌ی ریاضی فیزیک

مکان هندسی مرکزهای همه‌ی دایره‌هایی در صفحه که بر خط d در نقطه‌ی ثابت A مماس اند، یک نیم خط عمود بر خط d در نقطه‌ی A است.

۱۴	شهریور ۱۴۰۰	۰/۲۵ نمره
----	-------------	-----------

۱۴: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

مکان هندسی، مجموعه‌ی نقاطی از صفحه یا فضا است که همه‌ی آنها یک ویژگی ..... داشته باشند و همچنین هر نقطه که آن ویژگی را داشته باشد، عضو این مجموعه باشد.

درس ۲: دایره

(*) دایره

۱	دی ۱۳۹۷	۱/۵ نمره
---	---------	----------

۱: معادله‌ی دایره‌ای را بنویسید که نقاط $A(4, -1)$ و $B(-2, 1)$ دو سر قطری از آن باشند.

۲	دی ۱۳۹۷	۱ نمره
---	---------	--------

۲: حدود a را طوری به دست آورید که $x^2 + y^2 - 3x + 5y + a = 0$ بتواند معادله‌ی یک دایره باشد.

۳	دی ۱۳۹۷	۱/۷۵ نمره
---	---------	-----------

۳: دایره‌های $x^2 + y^2 - 2x = 4$ و $x^2 + y^2 = 4$ نسبت به هم چه وضعی دارند؟

۴	خرداد ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
---	------------	----------

۴: معادله‌ی دایره‌ای را بنویسید که خطوط $x + y = 1$ و $x - y = 3$ شامل قطرهایی از آن بوده و خط $4x + 3y = -5$ بر آن مماس باشد.

۵	خرداد ۱۳۹۸	۱ نمره
---	------------	--------

۵: از نقطه‌ی $A(2, 3)$ روی دایره‌ی $x^2 + y^2 - 2x - 2y = 3$ مماسی بر دایره رسم کرده ایم. معادله‌ی این خط مماس را به دست آورید.

۶	تیر ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
---	----------	----------

۶: دایره‌های $x^2 + y^2 - 6x - 2y + 9 = 0$ و $x^2 + y^2 = 1$ نسبت به هم چه وضعی دارند؟

۷	شهریور ۱۳۹۸	۱ نمره
---	-------------	--------

۷: معادله‌ی دایره‌ای را بنویسید که نقطه‌ی $O(-2, 3)$ مرکز آن و $M(1, -1)$ یک نقطه از آن باشد.

۸	شهریور ۱۳۹۸	۱/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

۸: وضعیت خط $x + y = 2$ و دایره‌ی $x^2 + y^2 = 2$ را نسبت به هم مشخص کنید.

۰/۲۵ نمره	دی ۱۳۹۸	۹
-----------	---------	---

۹: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

معادله‌ی ضمنی $x^2 + y^2 + ax + by + c = 0$ معادله‌ی یک دایره است، اگر و تنها اگر $a^2 + b^2 < 4c$ باشد.

۱/۵ نمره	دی ۱۳۹۸	۱۰
----------	---------	----

۱۰: معادله‌ی دایره‌ی ای را بنویسید که مرکز آن $O(2, -2)$ بوده و بر دایره به معادله‌ی $x^2 + y^2 + 2x - 4y = 4$

مماس خارج باشد.

۱/۲۵ نمره	دی ۱۳۹۸	۱۱
-----------	---------	----

۱۱: وضعیت خط $3x + y = 0$ را نسبت به دایره‌ی $x^2 + y^2 - 4x - 4y + 7 = 0$ مشخص کنید.

۱/۲۵ نمره	خرداد ۱۳۹۹	۱۲
-----------	------------	----

۱۲: معادله‌ی دایره‌ی ای را بنویسید که $O(-1, -1)$ مرکز آن بوده و روی خط $2x + y = 2$ وترى به طول ۴ ایجاد کند.

۱ نمره	خرداد ۱۳۹۹	۱۳
--------	------------	----

۱۳: وضعیت نقطه‌ی $A(1, -2)$ نسبت به دایره‌ی $x^2 + y^2 - 2x + 2y = 0$ را تعیین کنید.

۱/۵ نمره	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۱۴
----------	----------------------	----

۱۴: معادله‌ی دایره‌ی ای را بنویسید که $O(0, 1)$ مرکز آن بوده و روی خط به معادله‌ی $x + y = 2$ وترى به طول $2\sqrt{2}$

جدا کند.

۱ نمره	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۱۵
--------	----------------------	----

۱۵: وضعیت دو دایره‌ی $x^2 + y^2 - 2x = 4$ و $x^2 + y^2 = 4$ را نسبت به هم مشخص کنید.

۰/۲۵ نمره	شهریور ۱۳۹۹	۱۶
-----------	-------------	----

۱۶: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

رابطه‌ی $x^2 + y^2 - 2x - 4y + 10 = 0$ معادله‌ی یک دایره است.

۱/۲۵ نمره	شهریور ۱۳۹۹	۱۷
-----------	-------------	----

۱۷: معادله‌ی دایره‌ی ای را بنویسید که $O(3, 1)$ مرکز آن بوده و بر خط به معادله‌ی $4x + 3y + 5 = 0$ مماس باشد.

سئالات موضوعی امتحانات نهایی کشوری فصل دوم درس هندسه ۳ پایه‌ی دوازدهم رشته‌ی ریاضی فیزیک

۱۸	شهریور ۱۳۹۹	نمره ۱/۲۵
----	-------------	-----------

۱۸: وضعیت خط $x - y - 1 = 0$ و دایره‌ی $x^2 + y^2 - 2x + 4y + 3 = 0$ را نسبت به هم مشخص کنید.

۱۹	شهریور ۱۳۹۹	نمره ۲
----	-------------	--------

۱۹: معادله‌ی دایره‌ی ای را بنویسید که مرکز آن $O(0,1)$ باشد و با دایره به معادله‌ی

$$x^2 + y^2 - 8x + 4y + 16 = 0$$

مماس داخل باشد.

۲۰	دی ۱۳۹۹	نمره ۰/۲۵
----	---------	-----------

۲۰: درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

نقطه‌ی $(3, -2)$ روی دایره‌ی $x^2 + y^2 + 2x = 0$ قرار دارد.

۲۱	دی ۱۳۹۹	نمره ۱/۲۵
----	---------	-----------

۲۱: معادله‌ی دایره‌ی ای را بنویسید که خطوط $x + y = 1$ و $x - y = 3$ شامل قطرهایی از آن بوده و خط

$$4x + 3y = -5$$
 بر آن مماس باشد.

۲۲	دی ۱۳۹۹	نمره ۲
----	---------	--------

۲۲: وضعیت دو دایره‌ی $(x-1)^2 + y^2 = 1$ و $x^2 + (y-1)^2 = 1$ را نسبت به هم مشخص کنید.

۲۳	خرداد ۱۴۰۰	نمره ۱
----	------------	--------

۲۳: معادله‌ی دایره‌ی ای را بنویسید که مرکز آن $O(2,1)$ بوده و بر خط $3x + 4y = -5$ مماس باشد.

۲۴	خرداد ۱۴۰۰	نمره ۱/۵
----	------------	----------

۲۴: وضعیت دایره‌ی $x^2 + y^2 - 6x - 2y + 9 = 0$ با دایره‌ی ای به مرکز مبدأ مختصات و شعاع یک را نسبت به هم

مشخص کنید.

۲۵	شهریور ۱۴۰۰	نمره ۰/۲۵
----	-------------	-----------

۲۵: نقطه‌ی $(3, -2)$ روی دایره‌ی $x^2 + y^2 + 2x = 0$ قرار دارد.

۲۶	شهریور ۱۴۰۰	نمره ۱/۵
----	-------------	----------

۲۶: معادله‌ی دایره‌ی ای را بنویسید که $O(0,1)$ مرکز آن بوده و روی خط به معادله‌ی $x + y = 2$ و تری به طول $2\sqrt{2}$

جدا کند.

۱ نمره	شهریور ۱۴۰۰	۲۷
--------	-------------	----

۲۷: در نقطه‌ی $A(2,3)$ روی دایره‌ی $x^2 + y^2 - 2x - 2y = 3$ مماسی بر آن رسم کرده ایم. معادله‌ی این خط مماس را به دست آورید.

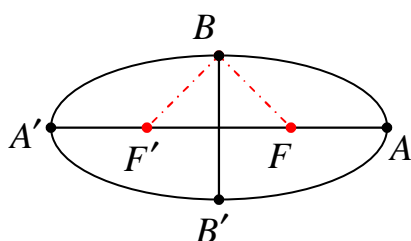

درس ۳: بیضی و سهمی

(*) بیضی

۱/۵ نمره	دی ۱۳۹۷	۱
----------	---------	---

۱: در بیضی شکل مقابل طول قطر بزرگ دو برابر طول قطر

کوچک باشد، اندازه‌ی زاویه‌ی FBF' را تعیین کنید.

۱/۵ نمره	دی ۱۳۹۷	۲
----------	---------	---

۲: جای خالی را با عبارت مناسب کامل کنید.

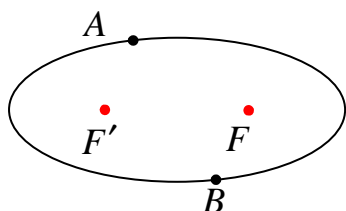
در حالتی که خروج از مرکز بیضی برابر صفر باشد، بیضی تبدیل به یک ..... می شود.

۱/۵ نمره	خرداد ۱۳۹۸	۳
----------	------------	---

۳: اگر خروج از مرکز بیضی برابر $\frac{3}{5}$ و طول قطر کوچک بیضی ۱۶ باشد. طول قطر بزرگ بیضی و فاصله‌ی کانونی آن را

به دست آورید.

۱/۲۵ نمره	خرداد ۱۳۹۸	۴
-----------	------------	---

۴: دو نقطه‌ی A و B مطابق شکل، روی بیضی و نقاط F و F' کانون های بیضی

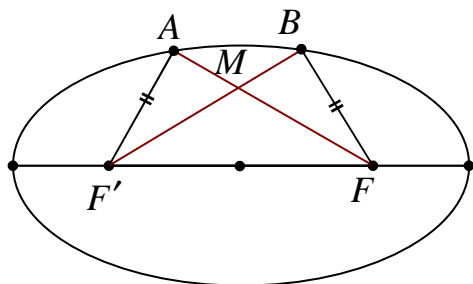
اند. اگر $AF' = BF$ باشد، ثابت کنید دو پاره خط AF و BF' موازی اند.

۱/۲۵ نمره	تیر ۱۳۹۸	۵
-----------	----------	---

۵: اگر $A(2,12)$ و $A'(2,-8)$ دو رأس بیضی AA' (قطر بزرگ بیضی) و خروج از مرکز بیضی برابر $\frac{3}{5}$ باشد. فاصله‌ی

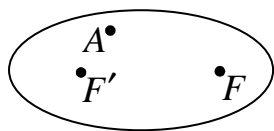
کانونی بیضی را به دست آورید.

۶	تیر ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
---	----------	----------

۶: دو نقطه ی A و B روی یک بیضی و F و F' کانون های بیضی اند. با توجه به شکل، اگر $AF' = BF$ باشد. نشان دهید مثلث FMF' متساوی الساقین است.

۷	شهریور ۱۳۹۸	۱/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

۷: در شکل مقابل نقطه ی A داخل بیضی و نقاط F و F' کانون های بیضی اند. ثابت کنید که مجموع فواصل نقطه ی A از F و F' کوچکتر از قطر بزرگ بیضی است.

۸	شهریور ۱۳۹۸	۱/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

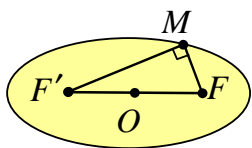
۸: بیضی با قطرهای ۶ و ۱۰ مفروض است، خروج از مرکز بیضی را به دست آورید.

۹	دی ۱۳۹۸	۰/۲۵ نمره
---	---------	-----------

۹: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

در حالتی که خروج از مرکز بیضی برابر یک باشد، بیضی تبدیل به یک پاره خط می شود.

۱۰	دی ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
----	---------	----------

۱۰: نقطه ی M روی بیضی به اقطار ۶ و ۱۰ واحد به گونه ای قرار دارد که فاصله ی آن تا مرکز بیضی برابر ۴ واحد است. در صورتی که بدانیم مثلث $MF'F$ قائم الزاویه است. طول MF را بدست آورید. (F و F' کانون های بیضی هستند).

۱۱	خرداد ۱۳۹۹	۰/۲۵ نمره
----	------------	-----------

۱۱: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

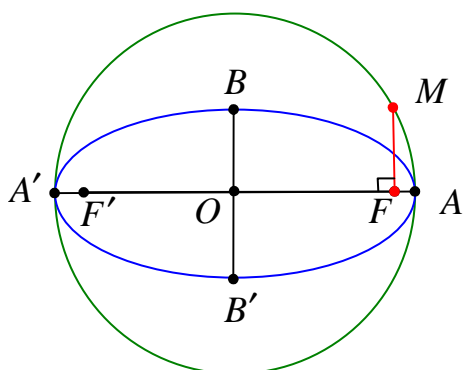
اگر مجموع فواصل نقطه ی A از دو کانون بیضی بیشتر از طول بزرگ باشد، نقطه ی A در ..... بیضی است.

۱۲	خرداد ۱۳۹۹	۰/۲۵ نمره
----	------------	-----------

۱۲: درستی و نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

در حالتی که خروج از مرکز بیضی برابر یک باشد، بیضی تبدیل به یک دایره می شود.

۱۳	خرداد ۱۳۹۹	۱ نمره
----	------------	--------

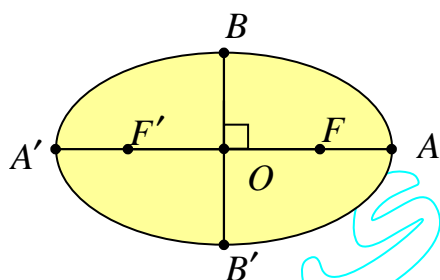

۱۳: قطر دایره‌ی C مانند شکل مقابل، قطر بزرگ بیضی است. و از کانون F عمودی بر قطر AA' رسم کرده ایم تا دایره را در نقطه‌ای مانند M قطع کند. ثابت کنید که اندازه‌ی MF برابر نصف اندازه‌ی قطر کوچک بیضی است.

۱۴	خرداد ۱۳۹۹	۱/۵ نمره
----	------------	----------

۱۴: در بیضی مقابل طول قطر بزرگ $\sqrt{2}$ برابر طول قطر کوچک

است. اندازه‌ی زاویه‌ی FBF' چند درجه است؟

۱۵	خرداد ۱۳۹۹	۱ نمره
----	------------	--------

۱۵: اگر در یک بیضی طول قطر کوچک ۲۴ و فاصله‌ی کانون تا مرکز آن برابر ۵ باشد، خروج از مرکز بیضی را به دست آورید.

۱۶	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۰/۲۵ نمره
----	----------------------	-----------

۱۶: در جای خالی عبارت ریاضی مناسب قرار دهید.

در صورتی که خروج از مرکز بیضی برابر ..... باشد، بیضی تبدیل به یک دایره می شود.

۱۷	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۱/۵ نمره
----	----------------------	----------

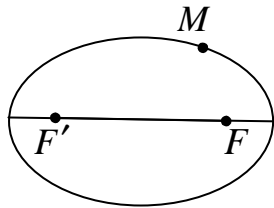
۱۷: در یک بیضی خروج از مرکز برابر $\frac{4}{5}$ و اندازه‌ی قطر بزرگ بیضی برابر ۲۰ است. طول قطر کوچک بیضی و اندازه‌ی

کانونی آن را بیابید.

نمره ۱/۲۵

خرداد ۱۳۹۹ کشور

۱۸

۱۸: در شکل مقابل نقطه M روی بیضی و کانون های F و F' مشخص شده اند.

خط d را به گونه ای رسم کنید که در نقطه M بر بیضی مماس باشد و سپس از

نقطه F' خطی موازی با MF رسم کنید تا خط d را در نقطه ای مانند N قطع کند.

ثابت کنید $NF' = MF'$

نمره ۰/۲۵

شهریور ۱۳۹۹

۱۹

۱۹: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

اگر طول قطر بزرگ بیضی دو برابر فاصله ی کانونی آن باشد، خروج از مرکز بیضی برابر ... است.

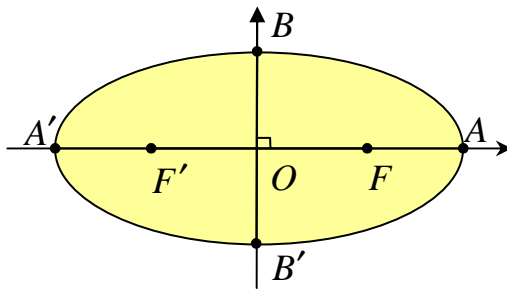
نمره ۱/۲۵

شهریور ۱۳۹۹

۲۰

۲۰: مرکز بیضی مقابل بر مبدأ مختصات و قطرهای آن مانند شکل بر محورهای x و y منطبق هستند و فاصله ی F از

هر دو نقطه O و A برابر ۴ است. طول قطر کوچک بیضی را محاسبه کنید.

نمره ۱

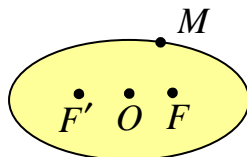
شهریور ۱۳۹۹

۲۱

۲۱: در شکل مقابل نقطه M روی بیضی و کانون های F و F' مشخص شده اند. خط d را به گونه ای رسم کنید

که در نقطه M بر بیضی مماس باشد و سپس از نقطه F' خطی موازی با MF رسم کنید تا خط d

را در نقطه ای مانند N قطع کند. ثابت کنید: $MF' = NF'$

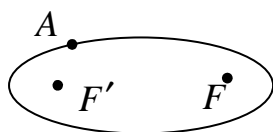
نمره ۱

دی ۱۳۹۹

۲۲

۲۲: دو نقطه A و B مطابق شکل روی بیضی و نقاط F و F' کانون های بیضی اند.

اگر $AF' = BF'$ باشد، ثابت کنید دو پاره خط AF و BF موازیند.

نمره ۰/۲۵

خرداد ۱۴۰۰

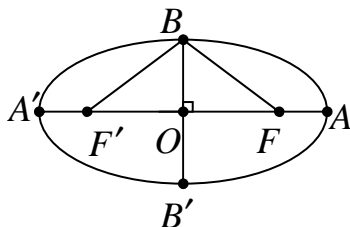
۲۳

۲۳: جای خالی را با عدد یا عبارت مناسب پر کنید.

در بیضی، در حالتی که $\frac{c}{a} = 0$ بیضی به ..... تبدیل می شود.

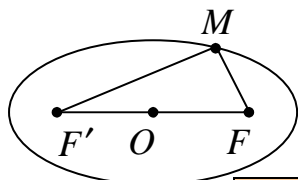
۲۴	۱۴۰۰ خرداد	۱ نمره
----	------------	--------

۲۴: در بیضی شکل مقابل، اگر $OA = a$ و $OB = b$ و $OF = c$ باشد، ثابت کنید: $a^2 = b^2 + c^2$

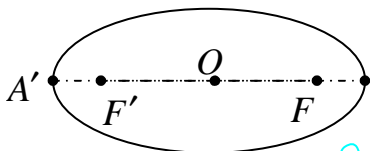
۲۵	۱۴۰۰ خرداد	۱/۵ نمره
----	------------	----------

۲۵: نقطه‌ی M روی بیضی به اقطار ۱۰ و ۶ واحد به گونه‌ای قرار دارد که فاصله‌ی آن تا مرکز بیضی برابر ۴ واحد است. الف) نشان دهید مثلث MEF' قائم الزویه است. ب) طول MF را به دست آورید. (F و F' کانون‌های بیضی هستند و $MF < MF'$)

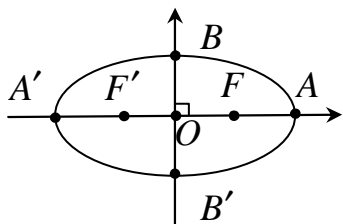
۲۶	شهریور ۱۴۰۰	۱/۲۵ نمره
----	-------------	-----------

۲۶: در بیضی روبرو نقاط A و A' دو سر قطر بزرگ و تقاطع F و F' کانون‌های بیضی هستند. ثابت کنید $A'F' = AF$

۲۷	شهریور ۱۴۰۰	۱/۲۵ نمره
----	-------------	-----------

۲۷: در بیضی مقابل، طول قطر کوچک $\frac{\sqrt{3}}{2}$ طول قطر بزرگ است. اندازه‌ی زاویه‌ی $F'BF$ را به دست آورید.

۲۸	شهریور ۱۴۰۰	۰/۲۵ نمره
----	-------------	-----------

۲۸: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

در حالتی که $\frac{c}{a} = 1$ بیضی به یک ..... تبدیل می شود.

(*) سهمی

۱	دی ۱۳۹۷	۱/۲۵ نمره
---	---------	-----------

۱: معادله ی سهمی را بنویسید که $F(1, -2)$ کانون و $S(1, 2)$ رأس آن باشد. سپس خط هادی آن را بنویسید.

۲	خرداد ۱۳۹۸	۲ نمره
---	------------	--------

۲: سهمی $y^2 - 2y + 8x + 9 = 0$ مفروض است.

الف: مختصات رأس، مختصات کانون و معادله ی خط هادی را به دست آورید.

ب: نمودار سهمی را رسم کنید.

۳	تیر ۱۳۹۸	۲ نمره
---	----------	--------

۳: سهمی به معادله ی $y^2 = 4x - 4y$ مفروض است. مختصات رأس سهمی، مختصات کانون سهمی و معادله ی خط هادی را بنویسید و سپس نمودار سهمی را رسم کنید.

۴	شهریور ۱۳۹۸	۰/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

۴: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

مکان هندسی نقاطی از صفحه که از یک خط ثابت در آن صفحه و از یک نقطه ی ثابت غیر واقع بر آن خط در آن صفحه به یک فاصله باشند را ..... می نامیم.

۵	شهریور ۱۳۹۸	۱/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

۵: اگر نقطه ی $A(2, 3)$ رأس سهمی و $y = 7$ معادله ی خط هادی سهمی باشد.

الف: معادله ی سهمی را بنویسید.

ب: مختصات کانون سهمی را به دست آورید.

۶	دی ۱۳۹۸	۱/۷۵ نمره
---	---------	-----------

۶: سهمی $y^2 = 4x - 4$ مفروض است. به مرکز کانون سهمی و به شعاع ۳ واحد دایره ای رسم می کنیم. معادله ی

دایره را بنویسید و سپس مختصات نقاط برخورد دایره و سهمی را بیابید.

۷	خرداد ۱۳۹۹	۰/۲۵ نمره
---	------------	-----------

۷: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

هر شعاع نوری که موازی با محور سهمی به بدنه ی سهمی بتابد، بازتاب آن از ..... خواهد گذشت.

۸	خرداد ۱۳۹۹	۲/۵ نمره
---	------------	----------

۸: الف: مختصات رأس، کانون و معادله‌ی خط هادی سهمی $x^2 - 4y + 8x = 0$ را به دست آورید.

ب: نمودار سهمی را با استفاده از نقاط کمکی رسم کنید.

۹	خرداد ۱۳۹۹	۲ نمره
---	------------	--------

۹: سهمی $y^2 = 4x - 4$ مفروض است. به مرکز کانون سهمی و به شعاع ۳ دایره‌ی ای رسم می‌کنیم. مختصات نقاط

برخورد دایره و سهمی را بیابید.

۱۰	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۲ نمره
----	----------------------	--------

۱۰: سهمی $x^2 = 2y - 4x$ مفروض است. مختصات رأس و کانون سهمی را یافته و مختصات نقطه‌ی برخورد سهمی

و محورهای مختصات را بیابید.

۱۱	شهریور ۱۳۹۹	۰/۲۵ نمره
----	-------------	-----------

۱۱: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

سهمی مکان هندسی نقاطی از یک صفحه است که از یک خط ثابت در آن صفحه و از یک ..... ثابت غیر واقع بر آن خط در

آن صفحه به یک فاصله باشند.

۱۲	شهریور ۱۳۹۹	۱/۲۵ نمره
----	-------------	-----------

۱۲: مختصات کانون، مختصات رأس و معادله‌ی خط هادی سهمی به معادله‌ی $y^2 - 6y + 16x + 25 = 0$ را تعیین

کنید.

۱۳	شهریور ۱۳۹۹	۱/۲۵ نمره
----	-------------	-----------

۱۳: معادله‌ی سهمی را بنویسید که رأس و $A(4,6)$ کانون سهمی و $y = 3$ معادله‌ی خط هادی آن باشد.

۱۴	دی ۱۳۹۹	۰/۲۵ نمره
----	---------	-----------

۱۴: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

رأس سهمی به معادله‌ی $y^2 + 2x - 2y = 0$ ، نقطه‌ای به مختصات ..... است.

۱۵	دی ۱۳۹۹	۱/۲۵ نمره
----	---------	-----------

۱۵: معادله‌ی سهمی را بنویسید که رأس و $A(1,2)$ کانون سهمی و $F(1,-2)$ کانون آن باشد. سپس خط هادی آن را بیابید.

۱۶	خرداد ۱۴۰۰	۰/۲۵ نمره
----	------------	-----------

۱۶: درستی و نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

در یک سهمی، هر شعاع نوری که موازی با محور سهمی به بدنه‌ی سهمی بتابد، بازتاب آن از کانون سهمی خواهد گذشت.

۱۷	خرداد ۱۴۰۰	نمره ۱/۲۵
----	------------	-----------

۱۷: اگر نقطه ی $A(2,3)$ رأس سهمی و $y = 7$ معادله ی خط هادی سهمی باشد.

الف: معادله ی سهمی را به دست آورید. ب: مختصات کانون سهمی را بیابید.

۱۸	خرداد ۱۴۰۰	نمره ۰/۷۵
----	------------	-----------

۱۸: در یک دیش مخابراتی به شکل سهموی با دهانه ی دایره ای به قطر ۶۰ واحد و گودی (عمق) ۹ واحد، مفروض است. فاصله ی کانونی این دیش را به دست آورید.

۱۹	شهریور ۱۴۰۰	نمره ۲
----	-------------	--------

۱۹: سهمی به معادله ی $y^2 - 2y + 8x + 9 = 0$ را در نظر بگیرید.

الف: مختصات رأس، کانون و معادله ی خط هادی سهمی را به دست آورید. ب: نمودار سهمی را رسم کنید.

تهیه کننده: جابرعامری

عضو گروه ریاضی دوره ی دوم متوسطه استان خوزستان

www.mathtower.ir

@amerimath

((فصل سوم : بردارها))

درس ۱ : معرفی فضای سه بعدی

(*) فضای دو بعدی

(*) فضای سه بعدی

۱	خرداد ۱۳۹۸	۰/۲۵ نمره
---	------------	-----------

۱ : درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

نقطه‌ی $A(2, -3, 0)$ روی صفحه‌ی xoy قرار دارد.

۲	خرداد ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
---	------------	----------

۲ : به سئوالات زیر پاسخ دهید.

الف : معادله‌ی صفحه‌ی ای را بنویسید که از نقطه‌ی $A(2, 3, 4)$ بگذرد و با صفحه‌ی xoy موازی باشد.

ب : معادلات $\begin{cases} x = 0 \\ z = 0 \end{cases}$ مربوط به کدام محور است؟

پ : در فضای R^3 ، نقطه‌ی A به طول ۲ روی محور طول ها و نقطه‌ی $B(-4, 6, -3)$ مفروض اند. مختصات نقطه‌ی وسط AB را بیابید.

۳	تیر ۱۳۹۸	۰/۵ نمره
---	----------	----------

۳ : نقاط $A(2, 1, 3)$ و $B(-1, 1, 3)$ در فضای R^3 مفروض اند. معادلات مربوط به پاره خط AB را بنویسید.

۴	شهریور ۱۳۹۸	۱/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

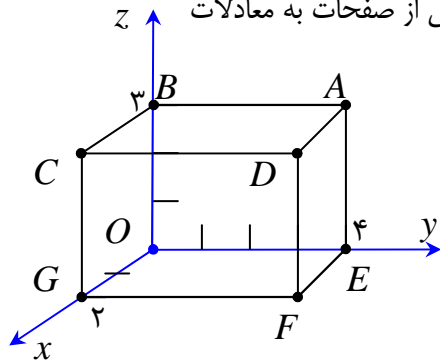
۴ : نقاط $A(3, 1, 2)$ و $B(3, -2, 2)$ در R^3 مفروض اند.

الف: طول پاره خط AB را به دست آورید.

ب : معادلات مربوط به پاره خط AB را بنویسید.

۵	دی ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
---	---------	----------

۵: وجه های مکعب مستطیل مشخص شده در شکل مقابل، قسمت هایی از صفحات به معادلات

$(x=0, x=2)$ و $(y=0, y=4)$ و $(z=0, z=3)$ هستند.

الف: مختصات نقطه‌ی A را مشخص کنید.

ب: معادلات مربوط به یال AD و وجه $CDFG$ را بنویسید.

۶	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۲۵/۰ نمره
---	----------------------	-----------

۶: درستی یا نادرستی گزاره‌ی زیر را معلوم کنید.

نقطه‌ی $(0, -1, -2)$ روی صفحه‌ی YOZ قرار دارد.

۷	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۱ نمره
---	----------------------	--------

۷: نمودار مربوط به معادلات $\begin{cases} y=0 \\ z=0 \end{cases}$ چه شکلی است و چه ارتباطی با نمودار معادله‌ی $y=0$ دارد؟ چرا؟

۸	شهریور ۱۳۹۹	۲ نمره
---	-------------	--------

۸:

الف: نمودار مربوط به معادلات $\begin{cases} x=0 \\ z=0 \end{cases}$ در فضای R^2 چه شکلی است و چه ارتباطی با نمودار $x=0$ دارد؟

ب: اگر $\vec{a} = (2, -1, 3)$ و $\vec{b} = \vec{i} + 2\vec{j}$ باشد. اندازه‌ی بردار $\vec{a} + 2\vec{b}$ را به دست آورید.

۹	دی ۱۳۹۹	۱ نمره
---	---------	--------

۹: نقاط $A(1, 2, 1)$ و $B(2, 2, 1)$ و $C(3, 2, -1)$ را در فضا در نظر می‌گیریم، کدام‌ها روی خط $\begin{cases} y=2 \\ z=1 \end{cases}$ قرار دارند؟

چرا؟

۱۰	خرداد ۱۴۰۰	۲۵/۰ نمره
----	------------	-----------

۱۰: جای خالی را با عدد یا عبارت مناسب پر کنید.

در فضای R^3 ، نقطه‌ی $(-3, 2, -5)$ در ناحیه‌ی (کنج) ..... دستگاه مختصات قرار دارد.

۱۱	خرداد ۱۴۰۰	۱/۵ نمره
----	------------	----------

۱۱: به سوالات زیر پاسخ دهید.

الف) اگر $y = b$ معادله‌ی صفحه‌ی R^3 باشد که از نقطه‌ی $A = (2, -3, 4)$ بگذرد، مقدار عددی b چقدر است؟

ب) معادلات $\begin{cases} x = 0 \\ y = 0 \end{cases}$ مربوط به کدام محور در دستگاه مختصات R^3 است؟

پ) در فضای R^3 ، نقطه‌ی A به عرض ۲ و ارتفاع ۳ روی YOZ و نقطه‌ی $B(-4, 6, -3)$ مفروض اند، مختصات وسط پاره خط AB را بیابید.

۱۲	شهریور ۱۴۰۰	۲ نمره
----	-------------	--------

۱۲: نقطه‌ی A به طول ۲ روی محور x ها و نقطه‌ی B روی صفحه‌ی XOZ به طول ۱ و ارتفاع ۳ در فضای سه بعدی مفروض اند.

الف: مختصات نقاط A و B را مشخص کنید.

ب: طول پاره خط AB را محاسبه کنید.

پ: مختصات وسط پاره خط AB را به دست آورید.

(*) بردارها

۱	دی ۱۳۹۷	۱ نمره
---	---------	--------

۱: اگر $\vec{a} = 3\vec{i} - 2\vec{j} - \vec{k}$ و $\vec{b} = (3, 1, -1)$ و $r = 2$ باشد، بردار $r\vec{b} - \vec{a}$ را به دست آورید.

۲	خرداد ۱۳۹۸	۱ نمره
---	------------	--------

۲: اگر $\vec{a} = 2\vec{i} - \vec{k}$ و $\vec{b} = (1, 2, 1)$ باشد، طول بردار $\vec{a} - 2\vec{b}$ را به دست آورید.

۳	تیر ۱۳۹۸	۰/۷۵ نمره
---	----------	-----------

۳: اگر $\vec{a} = 2\vec{j} - 3\vec{k}$ و $\vec{b} = (0, 1, -1)$ باشند، بردار $\vec{c} = 2\vec{b} - \vec{a}$ را به دست آورید.

۴	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۰/۲۵ نمره
---	----------------------	-----------

۴: در جاهای خالی عبارت ریاضی مناسب قرار دهید.

اگر دو بردار مانند $\vec{a}$ و $\vec{b}$ ، ..... باشند، آنگاه یکی از آنها مضرب دیگری است.

۵	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۱/۵ نمره
---	----------------------	----------

۵: اگر $\vec{a} = (\sqrt{8}, 2, 4)$ و $\vec{b} = -6\vec{j} + 8\vec{k}$ و $r = \frac{-1}{2}$

الف: طول بردار $r\vec{b}$ را مشخص کنید. ب: بردار $r\vec{a} + \vec{b}$ را بیابید.

۶	دی ۹۹	۱/۵ نمره
---	-------	----------

۶: دو بردار $\vec{a} = (1, 2, -1)$ و $\vec{b} = (0, 2, -1)$ را در نظر بگیرید.

الف: بردار $\vec{a}$ در کدام ناحیه از فضای R^3 واقع است. (شماره‌ی ناحیه ذکر شود).

ب : طول بردار $2\vec{a} - \vec{b}$ را به دست آورید.

۷	شهریور ۱۴۰۰	۲۵/۰ نمره
---	-------------	-----------

۷ : بردار $\vec{a} = 2\vec{j} - \vec{k}$ در فضا سه بعدی بر کدام صفحه‌ی مختصات سه بعدی منطبق است؟
از بین گزینه‌های زیر انتخاب کنید.

xOz و yOz و xOy

درس ۲: ضرب داخلی و ضرب خارجی دو بردار

(*) ضرب داخلی و خواص آن

۱	دی ۱۳۹۷	۱ نمره
---	---------	--------

۱ : برای دو بردار غیر صفر $\vec{a}$ و $\vec{b}$ ، ثابت کنید $\vec{a}$ و $\vec{b}$ برهم عمودند اگر و فقط اگر $\vec{a} \cdot \vec{b} = 0$.

۲	خرداد ۱۳۹۸	۲۵/۰ نمره
---	------------	-----------

۲ : جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

حاصل ضرب داخلی دو بردار غیر صفر $\vec{a}$ و $\vec{b}$ که بر هم عمود هستند، برابر..... است.

۳	تیر ۱۳۹۸	۱ نمره
---	----------	--------

۳ : برای دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ ثابت کنید : $|\vec{a} \cdot \vec{b}| \leq \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\|$

۴	تیر ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
---	----------	----------

۴ : مقدار m را طوری تعیین کنید که زاویه‌ی بین دو بردار $\vec{a} = (m, -1, 2)$ و $\vec{b} = (1, -1, 0)$ برابر ۴۵ درجه باشد.

۵	شهریور ۱۳۹۸	۲۵/۰ نمره
---	-------------	-----------

۵ : جای خالی را با عدد مناسب کامل کنید.

اگر برای دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ داشته باشیم : $\vec{a} \cdot \vec{b} = \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\|$

در این صورت زاویه‌ی بین دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ برابر ..... است.

۶	دی ۱۳۹۸	۱ نمره
---	---------	--------

۶ : اگر بردار $\vec{a} = (a_1, a_2, a_3)$ باشد، ثابت کنید : $\vec{a} \cdot \vec{a} = \|\vec{a}\|^2$

۷	دی ۱۳۹۸	۲۵/۰ نمره
---	---------	-----------

۷ : درستی یا نادرستی عبارت زیر را تعیین کنید.

اگر برای دو بردار غیر صفر $\vec{a}$ و $\vec{b}$ داشته باشیم : $\vec{a} \cdot \vec{b} = \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\|$ در این صورت $\theta = \frac{\pi}{2}$ است. (θ زاویه‌ی بین

دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ است.)

۸	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۱/۲۵ نمره
---	----------------------	-----------

۸: زاویه‌ی بین دو بردار $\vec{a} = (0, -1, -1)$ و $\vec{b} = (2, -1, -2)$ را به دست آورید.

۹	دی ۹۹	۱ نمره
---	-------	--------

۹: برای هر دو بردار غیر صفر $\vec{a}$ و $\vec{b}$ ، ثابت کنید: اگر $\vec{a} \cdot \vec{b} = 0$ باشد، آنگاه $\vec{a}$ و $\vec{b}$ بر هم عمودند.

۱۰	خرداد ۱۴۰۰	۰/۲۵ نمره
----	------------	-----------

۱۰: درستی و نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

اگر زاویه‌ی بین دو بردار مخالف صفر، منفرجه باشد، آنگاه ضرب داخلی آنها یک عدد حقیقی مثبت است.

۱۱	خرداد ۱۴۰۰	۱/۲۵ نمره
----	------------	-----------

۱۱: اگر $\vec{a}$ و $\vec{b}$ و $\vec{c}$ بردارهایی باشند، به ترتیب با طول‌های ۱ و ۲ و ۳ با این ویژگی که $\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}$ مقدار عددی عبارت

$\vec{a} \cdot \vec{b} + \vec{b} \cdot \vec{c} + \vec{c} \cdot \vec{a}$ را به دست آورید.

***

(* تصویر قائم یک بردار بر امتداد بردار دیگر)

۱	دی ۱۳۹۷	۱ نمره
---	---------	--------

۱: اگر $\vec{c} = (-1, 1, 4)$ و $\vec{b} = (3, -4, 2)$ و $\vec{a} = (-1, -3, 0)$ باشند، آنگاه تصویر قائم $\vec{a}$ بر امتداد $\vec{b} + \vec{c}$ را به دست آورید.

۲	خرداد ۱۳۹۸	۱/۷۵ نمره
---	------------	-----------

۲: بردارهای $\vec{a} = (1, -3, 2)$ و $\vec{b} = (-2, 1, -5)$ را در نظر بگیرید و سپس تصویر قائم بردار $\vec{a}$ را بر امتداد بردار $\vec{b}$ به دست آورید.

۳	تیر ۱۳۹۸	۱ نمره
---	----------	--------

۳: تصویر قائم بردار $\vec{a} = (5, -1, 2)$ را بر امتداد بردار $\vec{b} = (1, -1, 0)$ بیابید.

۴	شهریور ۱۳۹۸	۱/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

۴: ثابت کنید که اگر دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ در یک راستا باشند، آنگاه تصویر قائم $\vec{a}$ بر امتداد $\vec{b}$ ، برابر خود $\vec{a}$ می‌شود.

۵	دی ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
---	---------	----------

۵: بردارهای $\vec{a} = (1, 2, 3)$ و $\vec{b} = (-2, 0, 2)$ مفروض اند:

الف: تصویر قائم بردار $\vec{a}$ بر امتداد بردار $\vec{b}$ را به دست آورید.

ب: طول بردار $2\vec{a} - \vec{b}$ را محاسبه کنید.

۶	خرداد ۱۳۹۹	۲ نمره
---	------------	--------

۶: بردارهای $\vec{a} = (-2, 0, 2)$ و $\vec{b} = 2\vec{j} + 2\vec{k}$ را در نظر بگیرید.

الف: زاویه‌ی بین دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ را به دست آورید.

ب: تصویر قائم بردار $\vec{a} + \vec{b}$ را بر امتداد بردار $\vec{b}$ به دست آورید.

۷	دی ۱۳۹۹	۱ نمره
---	---------	--------

۷: بردارهای $\vec{a} = (2, -1, 2)$ و $\vec{b} = (1, -1, 0)$ را در نظر بگیرید. تصویر قائم بردار $\vec{a}$ را بر امتداد بردار $\vec{b}$ بیابید.

۸	خرداد ۱۴۰۰	۱/۵ نمره
---	------------	----------

۸: اگر $\vec{a} = (1, -3, 4)$ و $\vec{b} = (3, -4, 2)$ و $\vec{c} = (-1, 1, 4)$ باشند، آنگاه تصویر قائم بردار $\vec{a}$ بر امتداد $\vec{b} + \vec{c}$ را به دست آورید.

۹	شهریور ۱۴۰۰	۱/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

۹: تصویر قائم بردار $\vec{a} = (2, -1, 2)$ را بر امتداد بردار $\vec{b} = (1, -1, 0)$ بیابید.

(*) ضرب خارجی دو بردار

۱	دی ۱۳۹۷	۱/۵ نمره
---	---------	----------

۱: برادرهای $\vec{a}$ و $\vec{b}$ مفروض اند. اگر $\|\vec{a}\| = 3$ و $\|\vec{b}\| = 26$ و $\|\vec{a} \times \vec{b}\| = 72$ باشد، مقدار $\vec{a} \cdot \vec{b}$ را محاسبه کنید.

۲	خرداد ۱۳۹۸	۰/۷۵ نمره
---	------------	-----------

۲: بردارهای $\vec{a} = (1, -3, 2)$ و $\vec{b} = (-2, 1, -5)$ را در نظر بگیرید و برداری عمود بر این دو بردار بنویسید.

۳	خرداد ۱۳۹۸	۱ نمره
---	------------	--------

۳: ثابت کنید،

دو بردار غیر صفر $\vec{a}$ و $\vec{b}$ که بر هم عمود هستند، اگر و فقط اگر $\vec{a} \times \vec{b} = \vec{o}$

۴	تیر ۱۳۹۸	۱/۲۵ نمره
---	----------	-----------

۴: برادرهای $\vec{a}$ و $\vec{b}$ مفروض اند. اگر $\|\vec{a}\| = 3$ و $\|\vec{b}\| = 8$ و $\|\vec{a} \times \vec{b}\| = 12$ باشد، مقدار $\vec{a} \cdot \vec{b}$ را محاسبه کنید.

۵	شهریور ۱۳۹۸	۰/۲۵ نمره
---	-------------	-----------

۵: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

برای بردار غیر صفر $\vec{a}$ در R^3 داریم، $\vec{a} \times \vec{a} = \vec{o}$

۶	شهریور ۱۳۹۸	۱ نمره
---	-------------	--------

۶: اگر $\vec{i}$ و $\vec{j}$ و $\vec{k}$ بردارهای واحد در R^3 باشند، حاصل $(\vec{j} \times \vec{k}) \cdot \vec{i}$ را به دست آورید.

۷	دی ۱۳۹۸	۰/۲۵ نمره
---	---------	-----------

۷: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

اگر $\vec{i}$ و $\vec{j}$ و $\vec{k}$ بردارهای واحد در R^3 باشند، حاصل $(\vec{i} \times \vec{j}) \cdot \vec{k}$ برابر است با ..... .

۸	خرداد ۱۳۹۹	۲ نمره
---	------------	--------

۸: دو بردار $\vec{a} = (3, -2, 1)$ و $\vec{b} = -2\vec{i} + \vec{j} - \vec{k}$ را در نظر بگیرید.

الف: بردار $\vec{a}$ در کدام از فضای R^3 واقع (شماره‌ی ناحیه ذکر شود).

ب: طول بردار $\vec{a} + 2\vec{b}$ را حساب کنید.

پ: برداری عمود بر دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ را پیدا کنید.

۹	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۰/۲۵ نمره
---	----------------------	-----------

۹: درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را معلوم کنید.

برای هر دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ ، نامساوی $\|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \geq \|\vec{a} \cdot \vec{b}\|$ برقرار است.

۱۰	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۱/۲۵ نمره
----	----------------------	-----------

۱۰: ثابت کنید دو بردار غیر صفر $\vec{a}$ و $\vec{b}$ با هم موازی هستند، اگر و فقط اگر $\vec{a} \times \vec{b} = \vec{o}$.

۱۱	شهریور ۱۳۹۹	۲ نمره
----	-------------	--------

۱۱: بردارهای $\vec{a} = (2, -1, 2)$ و $\vec{b} = (1, -1, 0)$ را در نظر بگیرید.

الف: زاویه‌ی بین دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ را به دست آورید.

ب: برداری عمود بر دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ پیدا کنید.

۱۲	دی ۹۹	۰/۲۵ نمره
----	-------	-----------

۱۲: جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

حاصل ضرب خارجی دو بردار غیر صفر $\vec{a}$ و $\vec{b}$ که با هم موازی هستند، برابر بردار ..... است.

۱۳	دی ۹۹	۰/۲۵ نمره
----	-------	-----------

۱۳: درستی یا نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

برای دو بردار غیر صفر $\vec{a}$ و $\vec{b}$ ، حاصل $\vec{a} \cdot (\vec{b} \times \vec{c}) = 0$ است.

۱۴	خرداد ۱۴۰۰	۱/۲۵ نمره
----	------------	-----------

۱۴: ثابت کنید: دو بردار غیر صفر $\vec{a}$ و $\vec{b}$ با هم موازی هستند، اگر و فقط اگر $\vec{a} \times \vec{b} = \vec{o}$

۱۵	شهریور ۱۴۰۰	۰/۲۵ نمره
----	-------------	-----------

۱۵: برای سه بردار $\vec{i}$ و $\vec{j}$ و $\vec{k}$ به طول‌های واحد روی محورهای مختصات در R^3 ، داریم: $\vec{i} \times \vec{j} = \vec{k}$

۱۶	شهریور ۱۴۰۰	۱/۲۵ نمره
----	-------------	-----------

۱۶: بردارهای $\vec{a}$ و $\vec{b}$ به طول‌های ۳ و $\|\vec{b}\| = ۲۶$ و اندازه‌ی ضرب خارجی $\|\vec{a} \times \vec{b}\| = ۷۲$ مفروض اند.

اگر زاویه‌ی بین دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ کمتر از ۹۰ درجه باشد. مقدار ضرب داخلی دو بردار را به دست آورید.

(*) مساحت متوازی الاضلاع و حجم متوازی السطوح

۱	دی ۱۳۹۷	۱ نمره
---	---------	--------

۱: مساحت متوازی الاضلاعی که توسط بردارهای $\vec{a} = (۱, ۰, ۱)$ و $\vec{b} = (۰, ۱, ۱)$ تولید می‌شود را به دست آورید؟

۲	خرداد ۱۳۹۸	۱ نمره
---	------------	--------

۲: مقدار m را طوری تعیین کنید که سه بردار $\vec{a} = (۱, m, -۱۱)$ و $\vec{b} = (۲, ۳, -۱)$ و $\vec{c} = (۱, -۱, ۳)$ در یک صفحه باشند.

۳	خرداد ۱۳۹۸	۱/۲۵ نمره
---	------------	-----------

۳: اگر طول بردارهای $\vec{a}$ و $\vec{b}$ به ترتیب ۴ و ۶ و $\vec{a} \cdot \vec{b} = ۱۲$ باشد. مساحت مثلث بنا شده توسط دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ را به دست آورید.

۴	تیر ۱۳۹۸	۱ نمره
---	----------	--------

۴: حجم متوازی السطوحی را محاسبه کنید که توسط بردارهای $\vec{a} = (۲, ۱, ۰)$ و $\vec{b} = (۱, ۰, ۲)$ و $\vec{c} = (۳, ۲, ۱)$ تولید می‌شود.

۵	تیر ۱۳۹۸	۲ نمره
---	----------	--------

۵: سه بردار $\vec{a} = (۲, ۳, ۱)$ و $\vec{b} = (-۱, ۱, ۰)$ و $\vec{c} = (۲, ۱, -۲)$ مفروض اند.

الف: برداری عمود بر دو بردار $\vec{a} + \vec{b}$ و $\vec{c}$ به دست آورید.

ب: حجم متوازی السطوحی که توسط سه بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ و $\vec{c}$ تولید می‌شود را به دست آورید.

۶	دی ۱۳۹۸	۱/۵ نمره
---	---------	----------

۶: اگر $A(-۱, ۲, ۰)$ و $B(۱, ۰, -۱)$ و $C(۰, -۱, ۱)$ سه رأس مثلث ABC باشند، مساحت این مثلث را با استفاده از ضرب خارجی بردارها به دست آورید.

۷	خرداد ۱۳۹۹ خارج کشور	۲/۲۵ نمره
---	----------------------	-----------

۷: برداری‌های $\vec{a} = (-۴, ۳, -۵)$ و $\vec{b} = (۱, -۱, ۱)$ را در نظر بگیرید.

الف: تصویر قائم $\vec{a}$ بر امتداد $\vec{b}$ را به دست آورید.

ب: برداری عمود بر دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ بنویسید.

ج: مساحت مثلث پدید آمده توسط بردارهای $\vec{a}$ و $\vec{b}$ را بیابید.

۸	دی ۹۹	۱ نمره
---	-------	--------

۸: مساحت متوازی الاضلاعی را به دست آورید که توسط بردارهای $\vec{a} = (3, 2, 1)$ و $\vec{b} = (2, 0, 1)$ بوجود می آید.

۹	خرداد ۱۴۰۰	۲ نمره
---	------------	--------

۹: سه برابر $\vec{a} = (2, 3, 1)$ و $\vec{b} = (-1, 1, 0)$ و $\vec{c} = (2, 1, -2)$ مروض اند.

الف) برداری عمود بر دو بردار $2\vec{b}$ و $\vec{c}$ را به دست آورید.

ب) حجم متوازی السطوحی که توسط سه بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ و $\vec{c}$ تولید می شود را به دست آورید.

۱۰	شهریور ۱۴۰۰	۱ نمره
----	-------------	--------

۱۰: مقدار m را طوری تعیین کنید که سه بردار $\vec{a} = (2, -1, 3)$ و $\vec{b} = (0, m, -1)$ و $\vec{c} = (1, -2, 3)$ در یک

صفحه باشند.

تهیه کننده: جابر عامری

عضو گروه ریاضی دوره‌ی دوم متوسطه استان خوزستان

www.mathtower.ir

@amerimath

پاسخ سوالات موضوعی نهایی

فصل اول هندسه ۳ پایه دوازدهم ریاضی فیزیک

درس ۱: ماتریس و اعمال روی ماتریس ها

(*) مفهوم ماتریس و ماتریس های خاص

۱: اسکالر

۲:

$$a_{12} = 1 - 2(2) = -3 \text{ و } a_{22} = -2 + 2 = 0 \text{ و } a_{32} = -3 + 2 = -1$$

$$a_{12} + a_{22} + a_{32} = -3 + 0 + (-1) = -4$$

۳: ۶

۴: درست

۵: اسکالر

۶: سطری

۷: نادرست

۸: $m = 1$

۹:

$$a_{33} = 2 \text{ و } a_{31} = 3 + 1 = 4 \text{ و } a_{12} = 1 - 2 = -1$$

۱۰: قطری

(*) ماتریس های مساوی

۱:

$$A=B \rightarrow \begin{cases} 2x=3 \rightarrow x=\frac{3}{2} \\ 2x+y=5 \xrightarrow{x=\frac{3}{2}} y=2 \Rightarrow x+y+z=\frac{3}{2}+2+(-2)=\frac{3}{2} \\ z=-2 \end{cases}$$

$$\begin{cases} x-1=y+1 \\ x-2=8 \\ z+1=4 \end{cases} \longrightarrow x=10, y=8, z=3 \rightarrow x+y+z=21 \quad : 2$$

(*) اعمال روی ماتریس ها

۱: ندارد.

۲: الف: نادرست   ب: درست

۳:

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 0 & -1 \\ 2 & 4 & 1 \\ 3 & 6 & 9 \end{bmatrix}$$

$$2A - 3I = \begin{bmatrix} 2 & 0 & -2 \\ 4 & 8 & 2 \\ 6 & 12 & 18 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 3 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 & 0 & -2 \\ 4 & 8 & 2 \\ 6 & 12 & 18 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} -3 & 0 & 0 \\ 0 & -3 & 0 \\ 0 & 0 & -3 \end{bmatrix}$$

$$= \begin{bmatrix} -1 & 0 & -1 \\ 4 & 5 & 2 \\ 6 & 12 & 15 \end{bmatrix}$$

۴:

$$A \times B = \begin{bmatrix} x & y \\ 2 & -1 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4x+3y & 3x+4y \\ 5 & 2 \end{bmatrix}$$

$$B \times A = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} x & y \\ 2 & -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4x+6 & 4y-3 \\ 3x+8 & 3y-4 \end{bmatrix}$$

$$A \times B = B \times A \rightarrow \begin{cases} 3x + 1 = 5 \rightarrow x = -1 \\ 3y - 4 = 2 \rightarrow y = 2 \end{cases}$$

$$\Rightarrow [x \quad 2 \quad -y] \times \begin{bmatrix} 3 \\ 2 \\ -x \end{bmatrix} = [-1 \quad 2 \quad -2] \times \begin{bmatrix} 3 \\ 2 \\ 1 \end{bmatrix} = -3 + 4 - 2 = -1$$

۵: نادرست

۶:

$$[3x - 6 \quad -6x + 12] \begin{bmatrix} -1 \\ 1 \end{bmatrix} = 0 \rightarrow -3x + 6 - 6x + 12 = 0 \rightarrow -9x + 18 = 0 \rightarrow x = 2$$

۷:

$$A^T = \begin{bmatrix} \cdot & 2 \\ -1 & \cdot \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} \cdot & 2 \\ -1 & \cdot \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -2 & \cdot \\ \cdot & -2 \end{bmatrix} = -2 \begin{bmatrix} 1 & \cdot \\ \cdot & 1 \end{bmatrix} = -2I$$

$$A^Y = (A^T)^T \cdot A = (-2I)^T \cdot A = -2I^T A = -2IA = -2A = -2 \begin{bmatrix} \cdot & 2 \\ -1 & \cdot \end{bmatrix}$$

۸:

$$A^T = B \rightarrow \begin{bmatrix} 5 & 2 & 2 \\ 2 & 2 & -1 \\ 2 & -1 & 5 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a+b & 2 & 2 \\ 2 & 2 & -1 \\ 2 & -1 & 4a+b \end{bmatrix} \rightarrow \begin{cases} a+b=5 \\ 4a+b=5 \end{cases} \rightarrow a=0, b=5$$

۹: نادرست

۱۰:

$$A \times B = \begin{bmatrix} 4 & 2 \\ b & -1 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 2 & -1 \\ 2 & a \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 12 & -4+2a \\ 2b-2 & -b-a \end{bmatrix}$$

و چون در ماتریس قطری باید درایه های غیر واقع بر قطر اصلی صفر باشد، پس:

$$-4 + 2a = 0 \rightarrow 2a = 4 \rightarrow a = 2 \quad \text{و} \quad 2b - 2 = 0 \rightarrow 2b = 2 \rightarrow b = 1$$

۱۱:

$$[x \quad ۳] \begin{bmatrix} ۱ & ۰ \\ -۱ & ۴ \end{bmatrix} \begin{bmatrix} ۳ \\ -۱ \end{bmatrix} = ۰ \rightarrow [x-۳ \quad ۱۲] \begin{bmatrix} ۳ \\ -۱ \end{bmatrix} = ۰ \rightarrow ۳x-۲۱=۰ \rightarrow x=۷$$

۱۲: ندارد.

۱۳: نادرست

: ۱۴

$$[۲x \quad ۴x-۲] = [۴ \quad y-۲] \rightarrow \begin{cases} ۲x=۴ \rightarrow x=۲ \\ ۴x-۲=y-۲ \rightarrow y=۸ \end{cases}$$

: ۱۵

$$A \times B = \begin{bmatrix} ۴ & a \\ b & -۱ \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} ۱ & -۲ \\ ۳ & ۲ \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} ۴+۳a & -۸+۲a \\ b-۲ & -۲b-۲ \end{bmatrix}$$

$$\rightarrow \begin{cases} ۲a-۸=۰ \rightarrow ۲a=۸ \rightarrow a=۴ \\ b-۳=۰ \rightarrow b=۳ \end{cases}$$

۱۶: درست

: ۱۷

$$\begin{cases} m-۲=۰ \\ n+۱=۰ \end{cases} \rightarrow m=۲, \quad n=-۱$$

$$AB = \begin{bmatrix} ۲ & ۰ & ۰ \\ ۰ & ۳ & ۰ \\ ۰ & ۰ & ۳ \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} ۲ & ۱ & ۱ \\ ۲ & ۰ & -۱ \\ ۳ & -۱ & ۲ \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} ۴ & ۲ & ۲ \\ ۶ & ۰ & -۳ \\ ۹ & -۳ & ۶ \end{bmatrix}$$

۱۸: نادرست

: ۱۹

$$A \times B = \begin{bmatrix} ۴ & a \\ b & -۱ \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} ۱ & -۲ \\ ۳ & ۲ \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} ۴+۳a & -۸+۲a \\ b-۳ & -۲b-۲ \end{bmatrix}$$

$$\rightarrow \begin{cases} -۸+۲a=۰ \rightarrow a=۴ \\ b-۳=۰ \rightarrow b=۳ \end{cases}$$

درس ۲: وارون ماتریس و دترمینان

(*) دترمینان

: ۱

$$\|A\| \cdot \|A\| = \|-2A\| = (-2)^3 \|A\| = -8 \times (-2) = 16$$

: ۲

$$\|A\| = 2(4 - 3) = 2 \rightarrow \|A^3\| = \|A\|^3 = 8$$

: ۳ درایه های روی قطر اصلی

: ۴

$$\left| \frac{1}{|A|} \cdot A \right| = \left| \frac{1}{2} A \right| = \left(\frac{1}{2} \right)^3 \|A\| = \frac{1}{8} \times 2 = \frac{1}{4}$$

: ۵ -۳۰

: ۶

$$A = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 \\ 1 & 3 & 1 \\ 2 & 1 & 8 \end{bmatrix}$$

$$A \times B = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 \\ 1 & 3 & 1 \\ 2 & 1 & 8 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 2 & 1 & 0 \\ -1 & 3 & 2 \\ 2 & 0 & 5 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & 3 & 12 \\ 1 & 10 & 11 \\ 19 & 5 & 42 \end{bmatrix}$$

$$\|B\| = 2(-1)^{1+1} \times \begin{vmatrix} 3 & 2 \\ 0 & 5 \end{vmatrix} + 1(-1)^{1+2} \times \begin{vmatrix} -1 & 2 \\ 2 & 5 \end{vmatrix} + 0(-1)^{1+3} \times \begin{vmatrix} -1 & 3 \\ 2 & 0 \end{vmatrix}$$

$$= 2(15) - 1(-9) + 0(-6) = 39$$

: ۷ -۸

: ۸

$$BA = \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 0 & 1 \\ 2 & 3 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 2 & 4 & 1 \\ -1 & 3 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & 1 & -1 \\ -1 & 3 & 2 \\ 1 & 17 & 8 \end{bmatrix}$$

$$|BA| = 3(-1)^{1+1} \times \begin{vmatrix} 2 & 1 \\ 17 & 8 \end{vmatrix} + 1(-1)^{1+2} \times \begin{vmatrix} -1 & 2 \\ 1 & 8 \end{vmatrix} + -1(-1)^{1+3} \times \begin{vmatrix} -1 & 3 \\ 1 & 17 \end{vmatrix}$$

$$|BA| = 3(-1 \cdot 0) - 1(-1 \cdot 0) - 1(-2 \cdot 0) = -3 \cdot 0 + 1 \cdot 0 + 2 \cdot 0 = 0$$

۹: درست

۱۰:

$$\begin{cases} m - 2 = 0 \\ n + 1 = 0 \end{cases} \rightarrow m = 2, n = -1$$

$$\rightarrow A = \begin{bmatrix} 2 & m-2 \\ n+1 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} \rightarrow |A| = 2$$

$$\rightarrow B = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 1 \\ m & 0 & n \\ 3 & -1 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 1 \\ 2 & 0 & -1 \\ 3 & -1 & 2 \end{bmatrix} \rightarrow |B| = 2(-1) - 1(7) + 1(-2) = -11$$

$$|A| + |B| = 2 + (-11) = -9$$

۱۱: ابتدا دترمینان ماتریس A را محاسبه می کنیم. در اینجا این محاسبه را به روش ساروس انجام می دهیم.

$$\begin{bmatrix} -1 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 2 \\ -4 & 4 & 5 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -1 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 2 \\ -4 & 4 & 5 \end{bmatrix}$$

- - - + + +

$$|A| = (-1)(2)(5) + (0)(2)(-4) + (0)(0)(4) - (0)(2)(-4) - (0)(0)(5) - (-1)(2)(4)$$

$$\rightarrow |A| = -10 + 8 = -2$$

$$\|A\| |A| = |-2A| = (-2)^3 |A| = (-8) \times (-2) = 16$$

$$\frac{5}{8} : 12$$

: 13

$$|A| = 2 \begin{vmatrix} 1 & -2 \\ 3 & 4 \end{vmatrix} = 2 \times 10 = 20$$

$$|B| = 3 \begin{vmatrix} -1 & 0 \\ 3 & 2 \end{vmatrix} = 3 \times (-2) = -6 \rightarrow |B^T| = |B| = -6$$

$$|A| + |B^T| = 20 + (-6) = 14$$

: 14

$$A = \begin{bmatrix} 0 & 4 \\ 2 & 1 \end{bmatrix} \rightarrow A^2 = A \times A = \begin{bmatrix} 0 & 4 \\ 2 & 1 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 0 & 4 \\ 2 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 8 & 4 \\ 2 & 9 \end{bmatrix}$$

$$mA + 2I_n = m \begin{bmatrix} 0 & 4 \\ 2 & 1 \end{bmatrix} + 2 \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 4m \\ 2m & m \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 & 4m \\ 2m & m+2 \end{bmatrix} \rightarrow \begin{cases} n=8 \\ m=1 \end{cases}$$

: 15

$$|A| = (4 - 9 - 4) - (-4 - 12 + 3) = -9 + 13 = 4$$

$$|B| = -6$$

$$|A+B| + |2I_3| = |A| \times |B| = 8 |I| = (4)(-6) + 8 = -24 + 8 = -16$$

۸ : 16

: 17

الف : خیر، زیرا دو ماتریس هم مرتبه نیستند.

ب :

$$A \times B = \begin{bmatrix} -1 & 1 \\ 0 & 2 \\ -2 & 3 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 1 & -1 & 0 \\ -2 & 3 & -2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -3 & 4 & -2 \\ -4 & 6 & -4 \\ -8 & 11 & -6 \end{bmatrix} \rightarrow |A \times B| = 0$$

(*) وارون ماتریس

۱: غیر صفر

۲: $|A| = 0 \rightarrow 2m - 4 = 0 \rightarrow m = 2$

۳: -۶

۴: الف: بگیریم که $|A| = d$ باشد. در این صورت:

$d = 5d - 24 \rightarrow d = 6$

ب:

$$A^{-1} = \frac{1}{|A|} A^* = \frac{1}{6} \begin{bmatrix} 5 & -8 \\ -3 & 6 \end{bmatrix}$$

۵: فرض کنید که $|A| = d$ باشد. در این صورت:

$$2A = \begin{bmatrix} |A| & -4 \\ 1 & |A| \end{bmatrix} \rightarrow 2A = \begin{bmatrix} d & -4 \\ 1 & d \end{bmatrix} \rightarrow |2A| = \begin{vmatrix} d & -4 \\ 1 & d \end{vmatrix}$$

$\rightarrow 2|A| = d^2 + 4 \rightarrow 2d = d^2 + 4 \rightarrow d^2 - 2d + 4 = 0 \rightarrow (d - 2)^2 = 0 \rightarrow d = 2$

$\rightarrow |A^{-1}| = \frac{1}{|A|} = \frac{1}{2}$

۶:

$$A^{-1} = \begin{bmatrix} 2 & -1 \\ 2 & 3 \end{bmatrix} \rightarrow |A^{-1}| = 8$$

$$A = (A^{-1})^{-1} = \frac{1}{|A^{-1}|} (A^{-1})^* = \frac{1}{8} \begin{bmatrix} 3 & 1 \\ -2 & 2 \end{bmatrix}$$

(*) حل دستگاه معادلات

۱:

$$\begin{vmatrix} m-3 & 3 \\ 4 & m+1 \end{vmatrix} \neq 0 \rightarrow (m-3)(m+1) - 12 \neq 0 \rightarrow m \neq 5, m \neq -3$$

$$m \in R - \{5, -3\}$$

: ۲

$$\frac{m}{4} = \frac{3}{m+4} \neq \frac{-3}{2} \rightarrow m(m+4) - 12 = 0 \rightarrow \begin{cases} m = -6 \\ m = 2 \end{cases}$$

که $m = -6$ قابل قبول نیست.

: ۳ نادرست

: ۴

$$\begin{cases} 3x + 2y = 4 \\ x - y = 3 \end{cases}$$

$$A = \begin{bmatrix} 3 & 2 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} = (3)(-1) - (1)(2) = -3 - 2 = -5$$

$$A^{-1} = \frac{1}{|A|} A^* = \frac{1}{-5} \begin{bmatrix} -1 & -2 \\ -1 & 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{1}{5} & \frac{2}{5} \\ \frac{1}{5} & -\frac{3}{5} \end{bmatrix}$$

$$X = A^{-1}D \rightarrow X = \begin{bmatrix} \frac{1}{5} & \frac{2}{5} \\ \frac{1}{5} & -\frac{3}{5} \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 4 \\ 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{4}{5} + \frac{6}{5} \\ \frac{4}{5} - \frac{9}{5} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 \\ -1 \end{bmatrix} \Rightarrow x = 2, y = -1$$

: ۵ نادرست

: ۶

$$\begin{cases} 3x - 4y = 1 \\ -x + 2y = 1 \end{cases}$$

$$A = \begin{bmatrix} 3 & -4 \\ -1 & 2 \end{bmatrix} = (3)(2) - (-1)(-4) = 6 - 4 = 2$$

$$A^{-1} = \frac{1}{|A|} A^* = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} 2 & 4 \\ 1 & 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{2}{2} & \frac{4}{2} \\ \frac{1}{2} & \frac{3}{2} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ \frac{1}{2} & \frac{3}{2} \end{bmatrix}$$

$$X = A^{-1}D \rightarrow X = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ \frac{1}{2} & \frac{3}{2} \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1+2 \\ \frac{1}{2} + \frac{3}{2} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 \\ 2 \end{bmatrix} \Rightarrow x=3, \quad y=2$$

:۷

$$A = \begin{bmatrix} 3 & -5 \\ 2 & 1 \end{bmatrix} \rightarrow |A| = 13 \neq 0. \quad \text{لذا دستگاه دارای جواب است.}$$

$$A^{-1} = \frac{1}{|A|} A^* = \frac{1}{13} \begin{bmatrix} 1 & 5 \\ -2 & 3 \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix} = A^{-1}D = \frac{1}{13} \begin{bmatrix} 1 & 5 \\ -2 & 3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -1 \\ 8 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 \\ 2 \end{bmatrix} \rightarrow x=3, \quad y=2$$

:۸

$$\begin{bmatrix} 1 & x \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 & 4 \\ 1 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2+x & 4+2x \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \end{bmatrix} = 4+2x+4+2x=0 \rightarrow x=-2$$

:۹

$$\frac{2m}{2} \neq \frac{3}{-1} \rightarrow m \neq -3$$

$$A = \begin{bmatrix} 4 & 3 \\ 2 & -1 \end{bmatrix} \rightarrow |A| = -10 \neq 0.$$

$$A^{-1} = \frac{1}{|A|} A^* = \frac{1}{-10} \begin{bmatrix} -1 & -3 \\ -2 & 4 \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix} = \frac{1}{-10} \begin{bmatrix} -1 & -3 \\ -2 & 4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 \\ 3 \end{bmatrix} \rightarrow \begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \end{bmatrix} \rightarrow \begin{cases} x=1 \\ y=-1 \end{cases}$$

۱۰ : دستگاه مورد انتظار مسئله به صورت زیر است.

$$\begin{cases} 3x - 5y = 1 \\ 4x + 2y = 10 \end{cases}$$

$$A = \begin{bmatrix} 3 & -5 \\ 4 & 2 \end{bmatrix} \rightarrow |A| = (3)(2) - (-5)(4) = 6 + 20 = 26$$

$$A^{-1} = \frac{1}{|A|} \times A^* = \frac{1}{26} \begin{bmatrix} 2 & 5 \\ -4 & 3 \end{bmatrix}$$

$$X = A^{-1}B = \frac{1}{26} \begin{bmatrix} 2 & 5 \\ -4 & 3 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 1 \\ 10 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \end{bmatrix} \rightarrow x = 2, \quad y = 1$$

۱۱: نادرست

: ۱۲

: الف

$$\begin{vmatrix} 1 & -2 \\ m & 6 \end{vmatrix} = 0 \rightarrow 6 + 2m = 0 \rightarrow m = -3$$

: ب

$$A^{-1} = \frac{1}{10} \begin{bmatrix} 6 & 2 \\ -2 & 1 \end{bmatrix} \rightarrow \begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix} = \frac{1}{10} \begin{bmatrix} 6 & 2 \\ -2 & 1 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 3 \\ -4 \end{bmatrix} \rightarrow \begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \end{bmatrix} \rightarrow \begin{cases} x = 1 \\ y = -1 \end{cases}$$

: ۱۳

$$\begin{cases} 3x - 5y = -1 \\ 2x + y = 8 \end{cases} \xrightarrow{A = \begin{bmatrix} 3 & -5 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}} |A| = 3 + 10 = 13 \text{ دستگاه دارای جواب است.}$$

$$A^{-1} = \frac{1}{13} \begin{bmatrix} 1 & 5 \\ -2 & 3 \end{bmatrix}, \quad B = \begin{bmatrix} -1 \\ 8 \end{bmatrix}$$

$$\rightarrow X = A^{-1}B = \frac{1}{13} \begin{bmatrix} 1 & 5 \\ -2 & 3 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} -1 \\ 8 \end{bmatrix} = \frac{1}{13} \begin{bmatrix} -1 + 40 \\ 2 + 24 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 \\ 2 \end{bmatrix} \rightarrow x = 3, \quad y = 2$$

: ۱۴

$$A = \begin{bmatrix} 3 & -4 \\ 2 & 1 \end{bmatrix} \rightarrow |A| = 3 + 8 = 11 \text{ دستگاہ جواب دارد.}$$

$$A^{-1} = \frac{1}{|A|} A^* = \frac{1}{11} \begin{bmatrix} 1 & 4 \\ -2 & 3 \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix} = A^{-1} D = \frac{1}{11} \begin{bmatrix} 1 & 4 \\ -2 & 3 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 7 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \end{bmatrix} \rightarrow \begin{cases} x = 1 \\ y = -1 \end{cases}$$

:۱۵

$$\frac{a}{a'} = \frac{b}{b'} = \frac{c}{c'} \rightarrow \frac{2}{m-1} = \frac{m}{1} \neq \frac{1}{3} \rightarrow m(m-1) = 2 \rightarrow \begin{cases} m = -1 \\ m = 2 \end{cases}$$

***

تهیه کننده: جابر عامری

عضو گروه ریاضی دوره‌ی دوّم متوسطه استان خوزستان

www.mathtower.ir

@amerimath

پاسخ سئوالات موضوعی نهایی

فصل دوّم هندسه ۳ پایه دوازدهم ریاضی فیزیک

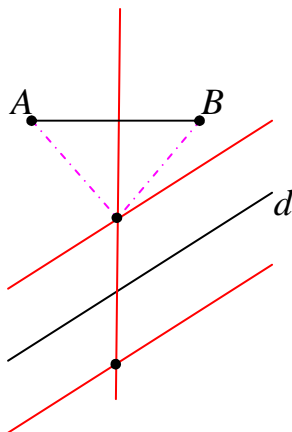
درس ۱: آشنایی با مقاطع مخروطی

(*) مقاطع مخروطی

۱: نادرست	۵: بیضی
۲: درست	۶: خط
۳: درست	۷: نادرست
۴: نقطه	

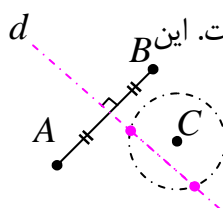
(*) مکان هندسی

- ۱: نادرست
- ۲: ویژگی مشترک
- ۳: بیضی

۴: مکان هندسی نقاط که از A و B به یک فاصله اند، عمود منصف AB و مکان هندسی نقاطی که از d به فاصله ۳ سانتی متر باشد، دو خط موازی d به فاصله ۳ سانتی متر در دو طرف آن هستند. بنابراین نقطه‌ی برخورد خط l (عمود منصف AB) و دو خط موازی d' و d'' خطوط موازی d جواب مسئله است.

بحث: اگر l یکی از دو خط d' و d'' را قطع کند دیگری را هم قطع می کند و مسئله د جواب دارد. اگر l با دو خط d' و d'' موازی باشد، مسئله جواب ندارد. اگر l بر یکی از دو خط d' و d'' منطبق باشد، مسئله بیشمار جواب دارد.

۵: مکان هندسی نقاطی که از A و B به یک فاصله باشند، عمود منصف پاره خط AB است. این خط را رسم می کنیم و آن را خط d می نامیم. مکان هندسی نقاطی که از نقطه‌ی C به فاصله ۳ سانتی متر باشند، یک دایره به مرکز C و شعاع ۳ سانتی متر است. این دایره را رسم می کنیم. محل برخورد دایره و خط d جواب مسأله است.

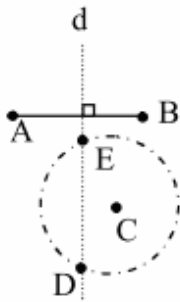

بحث :

اگر خط d دایره را قطع کند، مسأله دو جواب دارد.

اگر خط d بر دایره مماس باشد، مسأله یک جواب دارد.

اگر خط d دایره را قطع نکند، مسأله جواب ندارد.

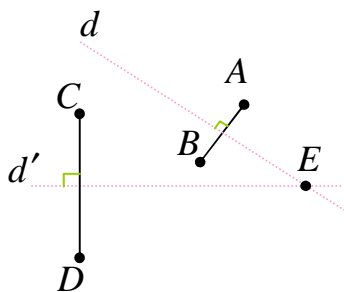
۶: مکان هندسی نقاطی که از A و B به یک فاصله اند، عمود منصف پاره خط AB و مکان هندسی نقاطی که از نقطه‌ی C به فاصله‌ی ۳ واحد است، دایره‌ای به مرکز C و شعاع ۳ است. بنابراین نقطه‌ی برخورد خط عمود منصف d و دایره جواب مسئله است که در شکل مقابل نقاط D و E می‌باشند. حال اگر خط عمود منصف d و دایره یکدیگر را در دو نقطه قطع کنند، مسئله دو جواب دارد و اگر مماس شوند، مسئله یک جواب و در صورتی که یکدیگر را قطع نکنند، مسئله جواب ندارد.

۷: درست

۸: مکان هندسی نقاطی که از A و B به یک فاصله اند، عمود منصف پاره خط AB است. این خط را d می‌نامیم و مکان هندسی نقاطی که اطراف دو نقطه‌ی C و D به یک فاصله باشد، عمود منصف پاره خط CD در

است. این خط را d' می‌نامیم. بنابراین نقطه‌ی برخورد خطوط d و d' جواب مسئله است. (نقطه‌ی E)

بحث :

اگر خطوط d و d' متقاطع باشند مسئله یک جواب دارد.

اگر خطوط d و d' منطبق باشند مسئله بیشمار جواب دارد.

اگر خطوط d و d' موازی باشند مسئله جواب ندارد.

۹: درست

۱۰: الف : درست   ب : درست

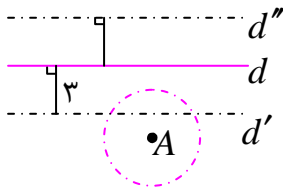
۱۱: درست

۱۲: مکان هندسی نقاطی که از A به فاصله‌ی سانتی متر باشند، یک دایره به مرکز A و شعاع ۲ سانتی متر است.

این دایره را رسم می‌کنیم. نقاطی که از d به فاصله‌ی ۳ سانتی متر باشد، دو خط d' و d'' در طرفین خط d و به

موازات d است، این دو خط را رسم می‌کنیم، محل برخورد d' و d'' با دایره، مطابق شکل جواب مسأله است.

اگر یکی از دو خط d' یا d'' دایره را قطع کند، مسأله ۲ جواب دارد.

اگر یکی دو از دو خط d' یا d'' بر دایره مماس باشد، مسأله یک جواب دارد.

اگر هیچ یک از دو خط d' یا d'' دایره را قطع نکند، مسأله جواب ندارد.

۱۳ : نادرست

۱۴ : مشترک

درس ۲: دایره

(*) دایره

$$\text{مرکز دایره } O \begin{cases} \frac{4 + (-2)}{2} = 1 \\ \frac{-1 + 1}{2} = 0 \end{cases} \rightarrow O(1, 0) : 1$$

$$\text{طول شعاع دایره } r = \frac{AB}{2} = \frac{\sqrt{6^2 + 2^2}}{2} = \frac{2\sqrt{10}}{2} = \sqrt{10}$$

$$\text{معادله دایره } (x-1)^2 + (y-0)^2 = (\sqrt{10})^2 \rightarrow (x-1)^2 + y^2 = 10$$

: ۲

$$a^2 + b^2 - 4c > 0 \rightarrow 9 + 25 - 4a > 0 \rightarrow 4a < 34 \rightarrow a < \frac{17}{2}$$

: ۳

$$O(0, 0) \text{ و } O'(1, 0) \text{ و } r = 2 \text{ و } r' = \sqrt{5}$$

$$\text{طول خط المرکزین } OO' = \sqrt{(1)^2 + (0)^2} = 1$$

$$\left. \begin{array}{l} r + r' = \sqrt{5} + 2 \\ |r - r'| = \sqrt{5} - 2 \end{array} \right\} \rightarrow |r - r'| < OO' < r + r' \rightarrow \text{دو دایره متقاطع می باشند.}$$

: ۴

$$\begin{cases} x + y = 1 \\ x - y = 3 \end{cases} \rightarrow \begin{cases} x = 2 \\ y = -1 \end{cases} \rightarrow O(2, -1)$$

$$R = \frac{|4(2) + 3(-1) + 5|}{\sqrt{4^2 + 3^2}} = \frac{10}{5} = 2 \text{ شعاع دایره}$$

$$\rightarrow (x - 2)^2 + (y + 1)^2 = 4 \text{ معادله دایره}$$

: ۵

$$x^2 + y^2 - 2x - 2y = 3 \rightarrow O \begin{cases} \alpha = 1 \\ \beta = 1 \end{cases}$$

$$m_{OA} = \frac{3-1}{2-1} = 2 \rightarrow m' = -\frac{1}{2}$$

$$\rightarrow y - 3 = -\frac{1}{2}(x - 2) \text{ معادله خط مماس}$$

: ۶

$$x^2 + y^2 = 1 \rightarrow \begin{cases} O_1(0, 0) \\ R_1 = 1 \end{cases}$$

$$x^2 + y^2 - 6x - 2y + 9 = 0 \rightarrow \begin{cases} O_2(-\frac{a}{2}, -\frac{b}{2}) \rightarrow O_2(3, 1) \\ R_2 = \frac{1}{2}\sqrt{a^2 + b^2 - 4c} = \frac{1}{2}\sqrt{36 + 4 - 36} = 1 \end{cases}$$

$$d = O_1O_2 = \sqrt{(3-0)^2 + (1-0)^2} = \sqrt{9+1} = \sqrt{10}$$

و چون $d > R_1 + R_2$ لذا دو دایره متخارج هستند.

: ۷

$$r = OM = \sqrt{(1+2)^2 + (-1-3)^2} = 5 \text{ اندازه شعاع دایره}$$

$$(x + 2)^2 + (y - 3)^2 = 25 \text{ معادله دایره}$$

۸: چون $x^2 + y^2 = 2$ معادله ی دایره است. پس مرکز دایره و $r = \sqrt{2}$ اندازه ی شعاع آن است.

$$\frac{x+y-2=0}{\sqrt{1+1}} \rightarrow d = \frac{|1(\cdot) + 1(\cdot) - 2|}{\sqrt{1+1}} = \sqrt{2} \rightarrow r = d$$

خط بر دایره مماس است.

۹: نادرست

: ۱۰

$$(x+1)^2 + (y-2)^2 = 9 \rightarrow O'(-1, 2), r' = 3$$

$$d = OO' = \sqrt{3^2 + 4^2} = 5 \xrightarrow{d=r+r'} r+r' = 5 \xrightarrow{r'=3} r = 2$$

$$(x-2)^2 + (y+2)^2 = 4 \quad \text{معادله ی دایره ی مطلوب}$$

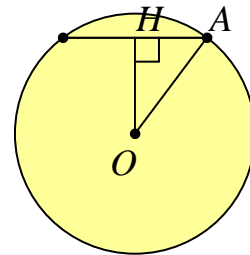
: ۱۱

$$(x-2)^2 + (y+2)^2 = 1 \rightarrow O(2, 2), r = 1$$

$$d = \frac{|2(2) + 2|}{\sqrt{(2)^2 + (1)^2}} = \frac{8}{\sqrt{5}} \rightarrow d > r \quad \text{خط و دایره نقطه ی برخورد ندارند.}$$

: ۱۲

$$OH = \frac{|2(-1) + 1(-1) - 2|}{\sqrt{(2)^2 + (1)^2}} = \frac{5}{\sqrt{5}} = \sqrt{5}$$

$$\Delta(AOH): \xrightarrow{\angle H=90^\circ} OH^2 + AH^2 = OA^2 \rightarrow (\sqrt{5})^2 + (2)^2 = R^2 \rightarrow R = 3$$

$$\rightarrow (x+1)^2 + (y+1)^2 = 9$$

۱۳: ابتدا مرکز و شعاع دایره را به دست می آوریم.

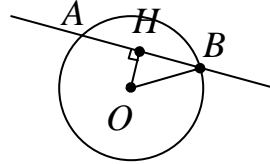
$$x^2 + y^2 - 2x + 2y = 0 \rightarrow \begin{cases} O(1, -1) \\ R = \sqrt{2} \end{cases}$$

$$OA = 1 \rightarrow OA < R$$

لذا نقطه‌ی داده شده، داخل دایره است.

۱۴: برای نوشتن معادله‌ی دایره، به مختصات مرکز دایره و اندازه‌ی شعاع دایره نیاز است.

در اینجا مختصات مرکز دایره را داریم. اما برای تعیین اندازه‌ی شعاع دایره کافی است از مثلث قائم الزاویه‌ی OBH کمک بگیریم. طبق قضایای هندسه می‌دانیم که اگر از مرکز دایره بر وتر عمودی رسم کنیم، آن وتر نصف می‌شود.

پس:

$$BH = \frac{AB}{2} = \frac{2\sqrt{2}}{2} = \sqrt{2}$$

برای محاسبه‌ی اندازه‌ی OH کافی است، فاصله‌ی مرکز دایره را تا خط $x + y = 2$ به دست آوریم.

$$OH = \frac{|a\alpha + b\beta + c|}{\sqrt{a^2 + b^2}} = \frac{|1(1) + 1(1) - 2|}{\sqrt{(1)^2 + (1)^2}} = \frac{|1(0) + 1(1) - 2|}{\sqrt{(1)^2 + (1)^2}} = \frac{1}{\sqrt{2}}$$

لذا:

$$\Delta(OBH): OB^2 = OH^2 + BH^2 \xrightarrow{OB=R} R^2 = \left(\frac{1}{\sqrt{2}}\right)^2 + (\sqrt{2})^2 = \frac{5}{2}$$

در نهایت معادله‌ی دایره را به شکل زیر می‌نویسیم.

$$(x - \alpha)^2 + (y - \beta)^2 = R^2 \rightarrow (x - (-1))^2 + (y - 0)^2 = \frac{5}{2}$$

۱۵:

$$x^2 + y^2 - 2x - 4 = 0$$

$$\xrightarrow{a=-2, b=0, c=-4} \begin{cases} O_1\left(-\frac{a}{2}, -\frac{b}{2}\right) \rightarrow O_1(-1, 0) \\ R_1 = \frac{1}{2}\sqrt{a^2 + b^2 - 4c} = \frac{1}{2}\sqrt{4 + 0 + 16} = \sqrt{5} \end{cases}$$

$$x^2 + y^2 = 4 \rightarrow \begin{cases} O_2(0, 0) \\ R_2 = 2 \end{cases}$$

$$d = O_1O_2 = \sqrt{(-1-0)^2 + (0-0)^2} = 1 \quad \text{طول خط‌المركزين}$$

$$R_1 + R_2 = \sqrt{5} + 2$$

$$R_1 - R_2 = \sqrt{5} - 2$$

$$\sqrt{5} - 2 < 1 < \sqrt{5} + 2 \rightarrow R_1 - R_2 < d < R_1 + R_2$$

پس یعنی دو دایره متقاطع هستند.

۱۶: نادرست

۱۷:

$$\text{شعاع دایره } R = \frac{|a\alpha + b\beta + c|}{\sqrt{a^2 + b^2}} = \frac{|4(3) + 3(1) + 5|}{\sqrt{(4)^2 + (3)^2}} = \frac{20}{5} = 4$$

$$\text{معادله دایره } (x - \alpha)^2 + (y - \beta)^2 = R^2 \rightarrow (x - 3)^2 + (y - 1)^2 = 16$$

۱۸:

$$x^2 + y^2 - 2x + 4y + 3 = 0 \rightarrow x^2 - 2x + y^2 + 4y = -3$$

$$\rightarrow (x^2 - 2x + 1) + (y^2 + 4y + 4) = -3 + 1 + 4 \rightarrow (x - 1)^2 + (y + 2)^2 = 2$$

$$\text{مختصات مرکز دایره } O(1, -2) \quad \text{اندازه شعاع دایره } R = \sqrt{2}$$

اکنون فاصله‌ی مرکز دایره تا خط داده شده را تعیین نموده و اندازه‌ی شعاع دایره مقایسه می‌کنیم.

$$D = \frac{|a\alpha + b\beta + c|}{\sqrt{a^2 + b^2}} = \frac{|(1)(1) + (-1)(-2) + (-1)|}{\sqrt{(1)^2 + (-1)^2}} = \frac{1 + 2 - 1}{\sqrt{1 + 1}} = \frac{2}{\sqrt{2}} = \sqrt{2}$$

و چون $D = R$ پس خط داده شده بر دایره مماس است.

۱۹:

$$x^2 - 8x + y^2 + 4y = -16 \rightarrow (x^2 - 8x + 16) + (y^2 + 4y + 4) = -16 + 16 + 4$$

$$\rightarrow (x - 4)^2 + (y + 2)^2 = 4 \quad \text{معادله دایره}$$

$$\text{مختصات مرکز دایره } O'(4, 2) \quad \text{اندازه شعاع دایره } R' = \sqrt{4} = 2$$

$$OO' = \sqrt{(4)^2 + (3)^2} = \sqrt{16 + 9} = 5 \quad \text{طول خط‌المركزین}$$

$$|R - R'| = OO' \rightarrow |R - 2| = 5 \rightarrow \begin{cases} R = 7 \\ R = -3 \end{cases}$$

$R = -3$ غیر قابل قبول است. لذا معادله‌ی دایره‌ی مماس می شود.

$$(x - 0)^2 + (y - 1)^2 = 49 \quad \text{معادله‌ی دایره‌ی مطلوب}$$

۲۰: نادرست

۲۱:

$$\begin{cases} x + y = 1 \\ x - y = 3 \end{cases} \xrightarrow{x=2, y=-1} R = \frac{|4(2) + 3(-1) + 5|}{\sqrt{4^2 + 3^2}} = \frac{10}{5} = 2 \quad \text{شعاع دایره}$$

مرکز دایره $O(2, -1)$ و شعاع دایره برابر $R = 2$ است و لذا معادله‌ی دایره می شود،

$$(x - 2)^2 + (y + 1)^2 = 4$$

۲۲:

$$(x - 1)^2 + y^2 = 1 \rightarrow \begin{cases} O_1(1, 0) \\ R_1 = 1 \end{cases} \quad \text{و} \quad x^2 + (y - 1)^2 = 1 \rightarrow \begin{cases} O_2(0, 1) \\ R_2 = 1 \end{cases}$$

فاصله‌ی دو مرکز برابر $O_1O_2 = \sqrt{2}$ و $R_1 + R_2 = 2$ و $R_1 - R_2 = 0$

$$|R_1 - R_2| < O_1O_2 < R_1 + R_2$$

بنابراین دو دایره‌ی متقاطع اند.

۲۳: فاصله‌ی مرکز دایره تا خط مماس بر دایره برابر است با:

$$R = \frac{|3(2) + 4(1) + 5|}{\sqrt{(3)^2 + (4)^2}} = \frac{15}{5} = 3 \quad \text{شعاع دایره}$$

$$(x - \alpha)^2 + (y - \beta)^2 = R^2 \rightarrow (x - 2)^2 + (y - 1)^2 = 9 \quad \text{معادله‌ی دایره}$$

۲۴:

$$x^2 + y^2 - 6x - 2y + 9 = 0 \rightarrow (x - 3)^2 + (y - 1)^2 = 1 \rightarrow \begin{cases} O(3, 1) \\ R = 1 \end{cases}$$

$$x^2 + y^2 = 1 \rightarrow \begin{cases} O'(\cdot, \cdot) \\ R' = 1 \end{cases}$$

$$d = OO' = \sqrt{(3-\cdot)^2 + (1-\cdot)^2} = \sqrt{9+1} = \sqrt{10} \quad \text{اندازه‌ی خط‌المركزين}$$

$$R + R' = 1 + 1 = 2$$

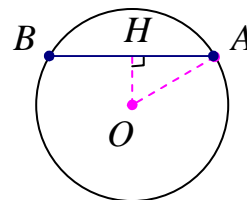
$$\rightarrow d > R + R'$$

لذا دو دایره بیرون یکدیگرند (متخارج)

۲۵: نادرست

۲۶: از مرکز دایره بر وتر عمود می‌کنیم. عمود OH وتر AB را نصف می‌کند.

$$OH = \frac{|(1)(\cdot) + (1)(1) + (-2)|}{\sqrt{(1)^2 + (1)^2}} = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

$$OA^2 = OH^2 + AH^2 \rightarrow OA^2 = \left(\frac{\sqrt{2}}{2}\right)^2 + (\sqrt{2})^2 \rightarrow OA^2 = \frac{10}{4} \rightarrow R^2 = \frac{10}{4}$$

$$(x-\cdot)^2 + (y-1)^2 = \frac{10}{4} \quad \text{معادله‌ی دایره}$$

۲۷:

مختصات مرکز دایره $O(1,1)$

$$AO \text{ شیب } m = \frac{3-1}{2-1} = 2$$

$$A \text{ از } m' = -\frac{1}{m} = -\frac{1}{2}$$

$$y = m(x - x_A) + y_A \rightarrow y = -\frac{1}{2}(x - 2) + 3$$

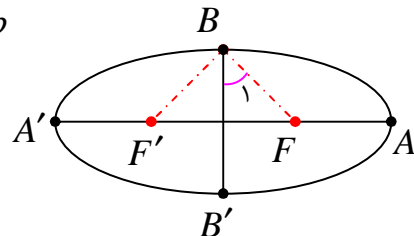

درس ۳: بیضی و سهمی

(*) بیضی

۱:

$$a = 2b \rightarrow c^2 = a^2 - b^2 = 4b^2 - b^2 = 3b^2 \rightarrow c = \sqrt{3}b$$

$$\tan B_1 = \frac{OF}{OB} = \frac{c}{b} = \frac{\sqrt{3}b}{b} = \sqrt{3} \rightarrow B_1 = 60^\circ \rightarrow FBF' = 2 \times 60 = 120^\circ$$

۲: دایره

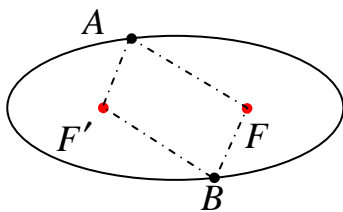
۳:

$$\frac{c}{a} = \frac{3}{5} \rightarrow c = \frac{3}{5}a, \quad b = 8 \xrightarrow{a^2 = b^2 + c^2} a^2 = 64 + \frac{9}{25}a^2 \rightarrow a = 10, \quad c = 6$$

لذا طول قطر بزرگ ۲۰ و فاصله‌ی کانونی ۱۲ می باشند.

۴: دو نقطه‌ی A و B را به کانون های بیضی وصل می کنیم.

نقطه‌ی A روی بیضی قرار دارد. بنابر تعریف بیضی

$$AF + AF' = 2a \quad (1)$$

نقطه‌ی B روی بیضی قرار دارد. بنابر تعریف بیضی

$$BF + BF' = 2a \quad (2)$$

از (۱) و (۲) و فرض $(AF' = BF)$ نتیجه می شود: $AF = BF'$

بنابراین چهارضلعی $AFBF'$ متوازی الاضلاع است و چون در هر متوازی الاضلاع، ضلع های روبرو موازی اند،

پس: $AF \parallel BF'$

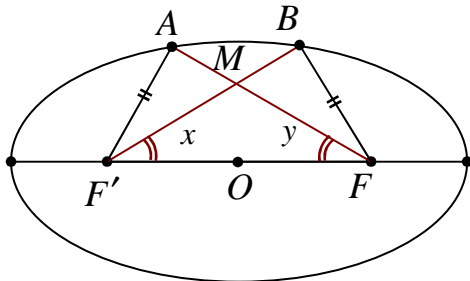
۵:

$$AA' = \sqrt{(2-2)^2 + (12+8)^2} = 20 \xrightarrow{AA' = 2a} 2a = 20 \rightarrow a = 10$$

$$e = \frac{c}{a} \xrightarrow{e = \frac{3}{5}} \frac{c}{a} = \frac{3}{5} \xrightarrow{a=10} \frac{c}{10} = \frac{3}{5} \rightarrow c = 6$$

فاصله ی کانونی $FF' = 2c \xrightarrow{c=6} FF' = 12$

:۶

$$\left. \begin{aligned} AF + AF' &= 2a \\ BF + BF' &= 2a \\ BF &= AF' \end{aligned} \right\} \rightarrow AF = BF'$$

$$\left. \begin{aligned} AF &= BF' \\ AF' &= BF \\ FF' &= FF' \end{aligned} \right\} \rightarrow \Delta(AFF') \cong \Delta(BFF') \rightarrow \angle x = \angle y$$

(ض ض ض)

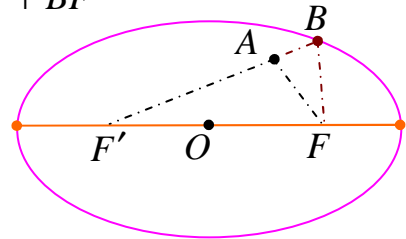
پس مثلث FMF' دو زاویه ی مساوی دارد، لذا متساوی الساقین است.

۷: چون نقطه ی A درون بیضی باشد. در این صورت امتداد AF (یا AF') بیضی را در نقطه ای مانند B قطع می کند. اکنون با توجه با نامساوی مثلث در مثلث ABF می توان نوشت:

$$AF < AB + BF \xrightarrow{+AF'} AF + AF' < AF' + AB + BF$$

$$\rightarrow AF + AF' < \underbrace{AF' + AB}_{BF'} + BF \rightarrow AF + AF' < BF + BF'$$

$$\xrightarrow{BF + BF' = 2a} AF + AF' < 2a$$

:۸

$$\begin{cases} 2a = 10 \rightarrow a = 5 \\ 2b = 6 \rightarrow b = 3 \end{cases} \xrightarrow{a^2 = b^2 + c^2} c = 4$$

$$e = \frac{c}{a} = \frac{4}{5}$$

۹: درست

۱۰:

$$c^2 = a^2 - b^2 = 25 - 9 = 16 \rightarrow c = 4$$

$$FF' = 2c = 2(4) = 8$$

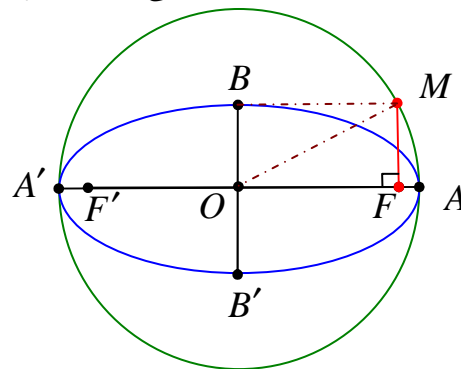
$$MF + MF' = 2a = 10 \rightarrow MF' = 10 - MF$$

$$(MF)^2 + (MF')^2 = (FF')^2 \rightarrow (MF)^2 + (10 - MF)^2 = (8)^2 \rightarrow MF = 5 \pm \sqrt{7}$$

۱۱: بیرون

۱۲: نادرست

۱۳: طبق مسئله $OM = OA = a$ می باشد. لذا در مثلث قائم الزاویه OMA می توان نوشت:

$$OM = OA = a$$

$$OF = c$$

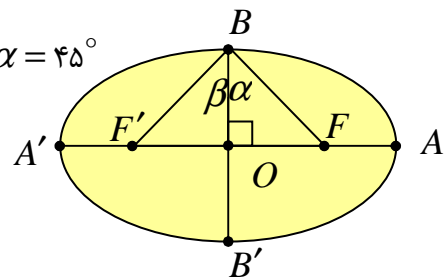
$$OM^2 = OF^2 + MF^2$$

$$\rightarrow a^2 = c^2 + MF^2 \rightarrow MF^2 = a^2 - c^2 \xrightarrow{a^2 = b^2 + c^2} MF^2 = b^2 \rightarrow MF = b$$

۱۴:

$$2a = \sqrt{2} \rightarrow a = b\sqrt{2} \rightarrow \cos \alpha = \frac{OB}{BF} = \frac{b}{b\sqrt{2}} = \frac{1}{\sqrt{2}} \rightarrow \alpha = 45^\circ$$

$$\angle FBF' = 2 \times 45 = 90^\circ$$

۱۵:

$$BB' = 2b = 24 \rightarrow b = 12$$

$$OF = c = 5$$

$$a^2 = b^2 + c^2 \rightarrow a^2 = 144 + 25 \rightarrow a^2 = 169 \rightarrow a = 13$$

$$e = \frac{c}{a} = \frac{5}{13}$$

۱۶: صفر

۱۷:

$$\text{قطر بزرگ } AA' = 2a = 20 \rightarrow a = 10$$

$$\text{خروج از مرکز بیضی } e = \frac{c}{a} \rightarrow \frac{4}{5} = \frac{c}{10} \rightarrow c = 8$$

$$\text{فاصله ی کانونی } FF' = 2c = 2 \times 8 = 16$$

$$\text{رابطه ی طالایی بیضی } a^2 = b^2 + c^2 \rightarrow 100 = b^2 + 64 \rightarrow b^2 = 36 \rightarrow b = 6$$

$$\text{طول قطر بزرگ بیضی } BB' = 2b = 2 \times 6 = 12$$

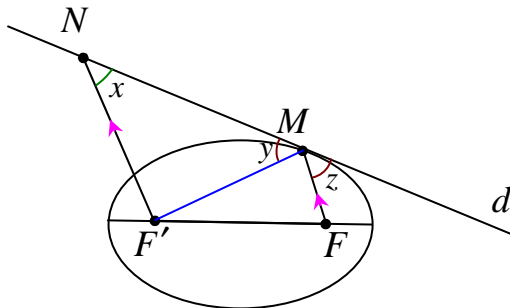
۱۸: طبق ویژگی خط مماس بر بیضی

داریم، $\angle y = \angle z$ و چون $NF' \parallel MF$

پس $\angle x = \angle z$. لذا $\angle x = \angle z$

یعنی مثلث $NF'M$ دو زاویه ی مساوی دارد،

در نتیجه متساوی الساقین بوده و $NF' = MF'$

۱۹: $\frac{1}{2}$

۲۰:

$$\left. \begin{array}{l} OF = c = 4 \\ OA = a = 8 \end{array} \right\} \begin{array}{l} a^2 = b^2 + c^2 \\ \rightarrow 64 = b^2 + 16 \rightarrow b^2 = 48 \rightarrow b = 4\sqrt{3} \end{array}$$

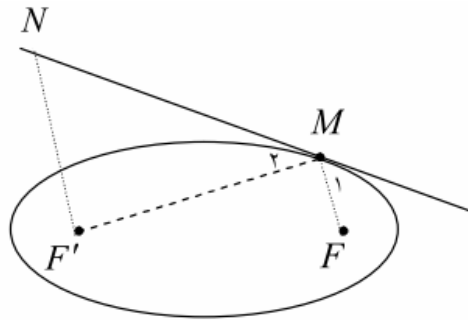
$BB' = 2b = 8\sqrt{3}$ طول قطر کوچک

۲۱: مجموع $MF + MF'$ کمترین مقدار است. بنا به خاصیت کوتاه ترین مسیر، زاویه های $\angle M_1 = \angle M_2$.

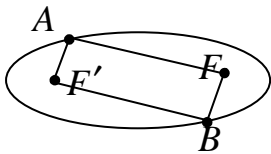
از طرفی چون $MF \parallel NF'$ و d مورب است، پس $\angle N = \angle M_1$

اکنون از این دو نتیجه می توان نوشت: $\angle N = \angle M_2$

یعنی مثلث MNF' متساوی الساقین است و لذا: $MF' = NF'$

۲۲: نقاط A و B را به کانون های بیضی وصل می کنیم.

نقطه A روی بیضی قرار دارد، بنا به تعریف بیضی $AF + AF' = 2a$

نقطه B روی بیضی قرار دارد، بنا به تعریف بیضی $BF + BF' = 2a$

از (۱) و (۲) و فرض $(AF' = BF)$ نتیجه می شود $AF = BF'$

بنابراین چهارضلعی $AFBF'$ یک متوازی الاضلاع است، پس $AF \parallel BF'$

۲۳: دایره

۲۴: نقطه B روی عمود منصف پاره خط FF' قرار دارد. در نتیجه: $BF = BF'$

فاصله ی هر نقطه روی بیضی از دو کانون برابر است با قطر بزرگ بیضی:

$$BF + BF' = 2a \xrightarrow{BF=BF'} BF = BF' = a$$

بنابر رابطه ی فیثاغورث در مثلث BOF داریم: $OF^2 + OB^2 = BF^2$ یعنی $b^2 + c^2 = a^2$

: ۲۵

$$\begin{cases} 2a = 10 \\ 2b = 6 \end{cases} \rightarrow a = 5, b = 3 \xrightarrow{a^2 = b^2 + c^2} c = 4$$

در مثلث MFF' میانه‌ی وارد بر یک ضلع $FF' = 4$ $MO = \frac{1}{2}FF'$ نصف ضلع روبرو است. در نتیجه مثلث MFF' قائم الزویه است.

$$MF + MF' = 2a = 10 \rightarrow MF' = 10 - MF$$

$$MF^2 + MF'^2 = FF'^2 \rightarrow MF^2 + (10 - MF)^2 = 8^2 \rightarrow MF = 5 - \sqrt{7}$$

۲۶: نقطه‌ی A و A' روی بیضی قرار دارند، بنابه تعریف داریم $A'F' + A'F = 2a$ و $AF' + AF = 2a$

نتیجه می‌گیریم که:

$$A'F' + A'F = AF + AF' \rightarrow A'F' + (A'F' + FF') = AF + (AF + FF')$$

$$\rightarrow A'F' = AF$$

: ۲۷

$$\cos(\angle OBF) = \frac{OB}{BF} \xrightarrow{BF=a, OB=b} \cos(\angle OBF) = \frac{b}{a} = \frac{\sqrt{3}}{2}$$

$$\rightarrow \angle OBF = 30^\circ \rightarrow \angle F'BF = 2(\angle OBF) = 60^\circ$$

۲۸: پاره خط

(*) سهمی

۱: با توجه به جایگاه رأس و کانون این سهمی در دستگاه مختصات معلوم می‌شود که سهمی قائم رو به پایین می‌باشد و لذا:

$$p = 4 \text{ پارامتر سهمی}$$

$$(x - 1)^2 = -16(y - 2) \text{ معادله‌ی سهمی}$$

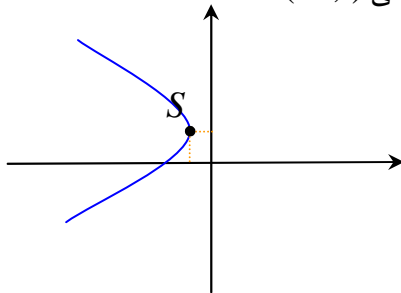
$$y = 6 \text{ معادله‌ی خط هادی}$$

۲: الف:

$$y^2 - 2y + 8x + 9 = 0 \rightarrow y^2 - 2y + 1 = -8x - 8 \rightarrow (y-1)^2 = -8(x+1)$$

رأس سهمی $S(-1,1)$ →

دهانه‌ی سهمی به سمت چپ و $p=2$ ، معادله‌ی خط هادی $x=1$ ، کانون سهمی $F(-3,1)$

ب: نقاط کمکی $B(-3,5)$ و $B'(-3,-3)$

۳:

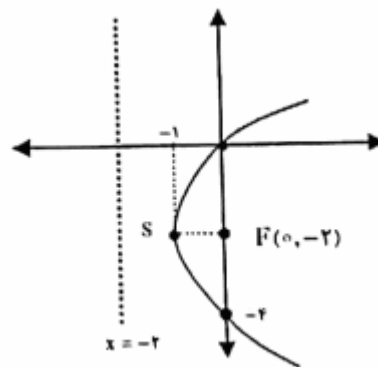
$$y^2 = 4x - 4y \rightarrow y^2 + 4y = 4x - 4 \rightarrow (y+2)^2 = 4(x+1)$$

رأس سهمی $S(-1,-2)$

کانون سهمی $F(0,-2)$

خط هادی $x=-2$

نقاط کمکی برای ترسیم $(0,0)$ و $(0,4)$

۴: سهمی

۵: الف: با توجه به جایگاه رأس و خط هادی، دهانه‌ی سهمی رو به پایین است و $a=4$

$$(x-2)^2 = -16(y-3)$$

$$-4p = -16 \rightarrow p = 4$$

ب: مختصات کانون سهمی برابر $F(2,-1)$ → $F(2,3-4)$ → $F(2,-1)$

۶:

سهیمی افقی مثبت $y^2 = 4(x-1)$

پارامتر سهیمی $p=1 \rightarrow 4p=4$, و رأس سهیمی $S(1,0) \rightarrow$

کانون سهیمی $F(2,0) \rightarrow$

معادله دایره‌ی مورد اشاره $(x-2)^2 + y^2 = 9$

$$\begin{cases} y^2 = 4x - 4 \\ y^2 = -x^2 + 4x + 5 \end{cases} \rightarrow -x^2 + 4x + 5 = 4x - 4 \rightarrow x = \pm 3$$

که پاسخ $x = -3$ غیر ممکن است.

$$\rightarrow \begin{cases} M(3, 2\sqrt{2}) \\ M'(3, -2\sqrt{2}) \end{cases} \text{ نقاط برخورد سهیمی و دایره}$$

۷: کانون سهیمی

۸:

$$x^2 - 4y + 8x = 0 \rightarrow x^2 + 8x + 16 = 4y + 16 \rightarrow (x+4)^2 = 4(x+4)$$

سهیمی قائم و رو بالا است.

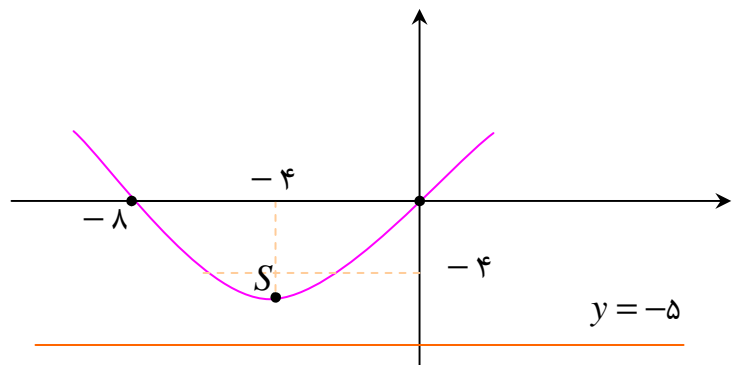
رأس سهیمی $S(-4, -4)$

پارامتر سهیمی $p=1 \rightarrow 4p=4$

کانون سهیمی $F(\alpha, \beta + p) \rightarrow F(-4, -4 + 1) \rightarrow F(-4, -3)$

معادله خط هادی سهیمی $y = \beta - p \rightarrow y = -4 - 1 = -5$

$$y = -3 \rightarrow \begin{cases} B(-2, -3) \\ B'(-6, -3) \end{cases} \text{ نقاط کمکی}$$

۹:

$$y^2 = 4(x-1) \rightarrow S(1,0) , F(2,0)$$

$$\text{معادله‌ی دایره } (x-2)^2 + y^2 = 9$$

$$\begin{cases} y^2 = 4x - 4 \\ (x-2)^2 + y^2 = 9 \end{cases} \rightarrow (x-2)^2 + 4x - 4 = 9 = x^2 - 4x + 4 + 4x - 4 = 9$$

$$\rightarrow x^2 = 9 \rightarrow x = \pm 3$$

$$\rightarrow \begin{cases} M(3, 2\sqrt{2}) \\ M'(3, -2\sqrt{2}) \end{cases}$$

: ۱۰

$$x^2 + 4x = 2y \xrightarrow{+4} x^2 + 4x + 4 = 2y + 4 \rightarrow (x+2)^2 = 2(y+2)$$

با مشاهده‌ی این معادله، معلوم می‌شود که سهمی، قائم رو به بالا است و پارامتر سهمی $p = \frac{1}{2}$ می‌باشد.

$$4p = 2 \rightarrow p = \frac{1}{2}$$

مختصات رأس سهمی هم به صورت $(-2, -2)$ است.

مختصات کانون سهمی را هم می‌توان به صورت زیر تعیین نمود.

$$\text{کانون سهمی } F(\alpha, \beta + p) \rightarrow F(-2, -2 + \frac{1}{2}) \rightarrow F(-2, -\frac{3}{2})$$

برای تعیین مختصات نقاط برخورد سهمی با محورهای مختصات یک بار x و یک بار y را برابر صفر قرار می‌دهیم.

لذا

$$\text{محل برخورد با محور } x \text{ ها } y = 0 \xrightarrow{x^2 = 2y - 4x} x^2 = 2(0) - 4x \rightarrow x = 0, x = -4$$

$$\rightarrow A(0,0) , B(0,-4)$$

$$\text{محل برخورد با محور } y \text{ ها } x = 0 \xrightarrow{x^2 = 2y - 4x} (0)^2 = 2y - 4(0) \rightarrow y = 0 \rightarrow C(0,0)$$

: ۱۱ نقطه

۱۲:

$$y^2 - 6y + 16x + 25 = 0 \rightarrow y^2 - 6y + 9 = -16x - 16 \rightarrow (y - 3)^2 = -16(x + 1)$$

لذا فرم استاندارد سهمی به صورت $(y - 3)^2 = -16(x + 1)$ است. سهمی افقی و دهانه‌ی سهمی به سمت چپ باز می‌شود. رأس سهمی نقطه‌ی $S(-1, 3)$ است و $p = 4$ مختصات کانون آن نقطه‌ی

$F(\alpha - p, \beta) = (-5, 3)$ است. معادله‌ی خط هادی سهمی به صورت $x = p + \alpha = 3$ است.

۱۳: با توجه به جایگاه رأس و خط هادی، سهمی قائم و دهانه‌ی سهمی رو به بالا است و $p = 3$ فرم استاندارد سهمی به صورت:

$$(x - h)^2 = 4p(y - k) \rightarrow (x - 4)^2 = 12(y - 6)$$

۱۴: $(\frac{1}{2}, 1)$

۱۵: با توجه به جایگاه رأس و کانون این سهمی در دستگاه مختصات خواهیم داشت:

سهمی رو به پایین و $a = 4$

$$(x - 1)^2 = -16(y - 2)$$
 معادله‌ی سهمی

معادله‌ی خط هادی $y = 6$

۱۶: درست

۱۷: الف: با استفاده از جایگاه رأس و خط هادی سهمی قائم در دستگاه مختصات خواهیم داشت: $p = 4$

دهانه‌ی سهمی رو به پایین است و لذا معادله‌ی سهمی می‌شود $(x - 2)^2 = -4(4)(y - 3)$

ب: مختصات کانون سهمی می‌شود $F(2, -1)$

۱۸: اگر قطر دهانه دیش را با $2b$ و گودی آن را با h نمایش دهیم. فاصله‌ی کانونی برابر $p = \frac{b^2}{4h}$

است. اکنون با توجه به این مسأله داریم:

$$\begin{cases} 2b = 60 \rightarrow b = 30 \\ h = 9 \end{cases} \rightarrow p = \frac{4b^2}{16h} = \frac{b^2}{4h} = \frac{900}{4(9)} = 25$$

$$y^2 - 2y + 1 = -8x - 9 + 1 \rightarrow (y-1)^2 = -8(x+1)$$

سهمی افقی رو به سمت چپ $p = 2 \rightarrow -4p = -8$

مختصات رأس $S(-1, 1) \rightarrow$

مختصات کانون $F(-3, 1)$

معادله خط هادی $x = 1$

تهیه کننده : جابر عامری

عضو گروه ریاضی دوره‌ی دوّم متوسطه استان خوزستان

www.mathtower.ir

@amerimath

پاسخ سئوالات موضوعی نهایی

فصل سوّم هندسه ۳ پایه دوازدهم ریاضی فیزیک

درس ۱: معرفی فضای سه بعدی

(*) فضای دو بعدی

(*) فضای سه بعدی

۱: درست

۲: الف: $z = 4$ ب: محور y ها

پ: نقطه‌ی $A(2, 0, 0)$ و مختصات وسط AB برابر است با $(-1, 3, -\frac{3}{2})$

: ۳

معادلات مربوط به پاره خط AB

$$\begin{cases} -1 \leq x \leq 2 \\ y = 1 \\ z = 3 \end{cases}$$

: ۴

طول پاره خط AB $\|AB\| = \sqrt{(3-3)^2 + (-2-1)^2 + (2-2)^2} = 3$

معادلات مربوط به پاره خط AB

$$\begin{cases} x = 3 \\ -2 \leq y \leq 1 \\ z = 2 \end{cases}$$

: ۵

الف) $A(0, 4, 3)$

ب) $AD: \begin{cases} 0 \leq x \leq 2 \\ y = 4 \\ z = 3 \end{cases}$ و $CDFG: \begin{cases} x = 2 \\ 0 \leq y \leq 4 \\ 0 \leq z \leq 3 \end{cases}$

۶: درست

۷: هر نقطه روی محور x ها، عرض و ارتفاع آن صفر است. پس این معادله نشان دهنده محور x ها است.

معادله $y = 0$ یعنی صفحه xOz می باشد و محور x ها منطبق بر آن است.

۸:

الف: نمودار مربوط به معادلات $\begin{cases} x = 0 \\ z = 0 \end{cases}$ در فضای R^3 همان معادله محور y ها است.

معادله $x = 0$ معادله صفحه yZ که شامل محور y ها است.

ب:

$$\vec{a} + 2\vec{b} = (2, -1, 3) + 2(1, 2, 0) = (4, 3, 3)$$

$$\|\vec{a} + 2\vec{b}\| = \sqrt{(4)^2 + (3)^2 + (3)^2} = \sqrt{16 + 9 + 9} = \sqrt{34}$$

۹: نقاط A و B زیرا در این دو نقطه $y = 2$ و $z = 1$ می باشد.

۱۰: ۶

۱۱: الف) $b = -3$ (ب) محور z ها

پ)

$$A(0, 2, 3), B(-4, 6, -3) \rightarrow \begin{cases} x_M = \frac{0 + (-4)}{2} = -2 \\ y_M = \frac{2 + 6}{2} = 4 \\ z_M = \frac{3 + (-3)}{2} = 0 \end{cases} \rightarrow M(-2, 4, 0)$$

۱۲:

الف) $A(2, 0, 0)$ و $B(1, 0, 3)$

$$\text{ب) } \|AB\| = \sqrt{(2-1)^2 + (0-0)^2 + (0-3)^2} = \sqrt{10}$$

$$\text{پ) } M\left(\frac{2+1}{2}, \frac{0+0}{2}, \frac{0+3}{2}\right) = \left(\frac{3}{2}, 0, \frac{3}{2}\right)$$

(*) بردارها

: ۱

$$\vec{a} = (3, 2, -1)$$

$$r\vec{b} - \vec{a} = 2\vec{b} - \vec{a} = 2(3, 1, -1) - (3, 2, -1) = (6, 2, -2) + (-3, -2, 1) = (3, 0, -1)$$

: ۲

$$\vec{a} - 2\vec{b} = (2, 0, -1) - (2, 4, 2) = (0, -4, -3) \rightarrow \|\vec{a} - 2\vec{b}\| = \sqrt{16 + 9} = 5$$

: ۳

$$\vec{a} = (0, 2, -3)$$

$$\vec{c} = 2\vec{b} - \vec{a} = 2(0, 1, -1) - (0, 2, -3) = (0, 2, -2) + (0, -2, 3) = (0, 0, 1)$$

۴: موازی

: ۵

$$\vec{b} = -\epsilon\vec{j} + \lambda\vec{k} = (0, -\epsilon, \lambda)$$

$$r\vec{b} = -\frac{1}{\sqrt{2}}(0, -\epsilon, \lambda) = (0, \frac{\epsilon}{\sqrt{2}}, -\frac{\lambda}{\sqrt{2}}) \rightarrow \|r\vec{b}\| = \sqrt{(\frac{\epsilon}{\sqrt{2}})^2 + (\frac{\lambda}{\sqrt{2}})^2} = \sqrt{\frac{\epsilon^2 + \lambda^2}{2}} = 5$$

$$r\vec{a} = -\frac{1}{\sqrt{2}}(\sqrt{2}, 2, 4) = (-1, -\sqrt{2}, -2\sqrt{2})$$

$$r\vec{a} + \vec{b} = (-1, -\sqrt{2}, -2\sqrt{2}) + (0, -\epsilon, \lambda) = (-1, -\sqrt{2} - \epsilon, -2\sqrt{2} + \lambda)$$

۶: الف: بردار $\vec{a}$ در ناحیهی ۵ واقع است.

ب:

$$2\vec{a} - \vec{b} = 2(1, 2, -1) - (0, 2, -1) = (2, 2, -1)$$

$$\rightarrow \|2\vec{a} - \vec{b}\| = \sqrt{4 + 4 + 1} = \sqrt{9} = 3$$

۷: yoz

درس ۲: ضرب داخلی و ضرب خارجی دو بردار

(*) ضرب داخلی و خواص آن

: ۱

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = 0 \Leftrightarrow \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \times \cos \theta = 0 \xrightarrow{\|\vec{a}\|, \|\vec{b}\| \neq 0} \cos \theta = 0 \Leftrightarrow \theta = \frac{\pi}{2}$$

۲: صفر ($\vec{a} \cdot \vec{b} = 0$)

۳: برای دو بردار دلخواه $\vec{a}$ و $\vec{b}$ می توان نوشت، $\|\vec{a}\| \geq 0$ و $\|\vec{b}\| \geq 0$ و لذا $\|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \geq 0$

از طرفی برای زاویه θ بین دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ نامساوی $-1 \leq \cos \theta \leq 1$ برقرار است. این نامساوی را می توان به صورت $|\cos \theta| \leq 1$ نیز نوشت. اکنون دو طرف این نامساوی را در عدد نامنفی $\|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\|$ ضرب می کنیم. خواهیم داشت:

$$\|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \times |\cos \theta| \leq \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \times 1$$

$$\rightarrow |\vec{a} \cdot \vec{b}| \leq \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\|$$

: ۴

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = a_1 b_1 + a_2 b_2 + a_3 b_3 = (m)(1) + (-1)(-1) + (2)(0) = m + 1$$

$$\|\vec{a}\| = \sqrt{(m)^2 + (-1)^2 + (2)^2} = \sqrt{m^2 + 1 + 4} = \sqrt{m^2 + 5}$$

$$\|\vec{b}\| = \sqrt{(1)^2 + (-1)^2 + (0)^2} = \sqrt{1 + 1 + 0} = \sqrt{2}$$

$$\cos \theta = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\|} \rightarrow \frac{\sqrt{2}}{2} = \frac{m+1}{\sqrt{m^2+5} \times \sqrt{2}} \rightarrow \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{m+1}{\sqrt{m^2+5} \times \sqrt{2}}$$

$$\rightarrow 1 = \frac{m+1}{\sqrt{m^2+5}} \rightarrow m+1 = \sqrt{m^2+5} \rightarrow m^2+2m+1 = m^2+5$$

$$\rightarrow 2m = 4 \rightarrow m = 2$$

۵: صفر

۶: گیریم که $\vec{a} = (a_1, a_2, a_3)$ پس:

$$\vec{a} \cdot \vec{a} = a_1 a_1 + a_2 a_2 + a_3 a_3 = a_1^2 + a_2^2 + a_3^2 = \|\vec{a}\|^2$$

۷: نادرست

۸:

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = (0)(2) + (1)(-1) + (1)(-2) = 0 + 1 + 2 = 3$$

$$\|\vec{a}\| = \sqrt{(0)^2 + (-1)^2 + (-1)^2} = \sqrt{0+1+1} = \sqrt{2}$$

$$\|\vec{b}\| = \sqrt{(2)^2 + (-1)^2 + (-2)^2} = \sqrt{4+1+4} = 3$$

$$\cos \theta = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\|} = \frac{3}{3\sqrt{2}} = \frac{1}{\sqrt{2}} \rightarrow \cos \theta = \frac{\sqrt{2}}{2} \rightarrow \theta = 45^\circ$$

۹:

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = 0 \rightarrow \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \cos \theta = 0 \xrightarrow{\|\vec{a}\|, \|\vec{b}\| \neq 0} \cos \theta = 0 \rightarrow \theta = \frac{\pi}{2}$$

۱۰: نادرست

۱۱:

$$\|\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}\|^2 = \|\vec{0}\|^2 \rightarrow \|\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}\|^2 = 0$$

$$\rightarrow \|\vec{a}\|^2 + \|\vec{b}\|^2 + \|\vec{c}\|^2 + 2(\vec{a} \cdot \vec{b} + \vec{b} \cdot \vec{c} + \vec{c} \cdot \vec{a}) = 0$$

$$\rightarrow 1 + 4 + 9 + 2(\vec{a} \cdot \vec{b} + \vec{b} \cdot \vec{c} + \vec{c} \cdot \vec{a}) = 0 \rightarrow \vec{a} \cdot \vec{b} + \vec{b} \cdot \vec{c} + \vec{c} \cdot \vec{a} = -7$$

***

(*) تصویر قائم یک بردار بر امتداد بردار دیگر

: ۱

$$\vec{u} = \vec{b} + \vec{c} = (۲, -۳, ۶) \rightarrow \|\vec{u}\| = \sqrt{۴ + ۹ + ۳۶} = \sqrt{۴۹} = ۷$$

$$\vec{a} \cdot \vec{u} = (-۱)(۲) + (-۳)(-۳) + (۰)(۶) = -۲ + ۹ + ۰ = ۷$$

$$\vec{a}' = \frac{\vec{a} \cdot \vec{u}}{\|\vec{u}\|^۲} \vec{u} = \frac{۷}{۴۹} (۲, -۳, ۶) = \frac{۱}{۷} (۲, -۳, ۶) = \left(\frac{۲}{۷}, -\frac{۳}{۷}, \frac{۶}{۷}\right)$$

: ۲

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = (۱)(-۲) + (-۳)(۱) + (۲)(-۵) = -۲ - ۳ - ۱۰ = -۱۵$$

$$\|\vec{b}\|^۲ = (-۲)² + (۱)² + (-۵)² = ۴ + ۱ + ۲۵ = ۳۰$$

$$\vec{a}' = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{b}\|^۲} \vec{b} = \frac{-۱۵}{۳۰} (-۲, ۱, -۵) = \frac{-۱}{۲} (-۲, ۱, -۵) = \left(۱, -\frac{۱}{۲}, \frac{۵}{۲}\right)$$

: ۳

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = (۵)(۱) + (-۱)(-۱) + (۲)(۰) = ۵ + ۱ + ۰ = ۶$$

$$\|\vec{b}\|^۲ = (۱)² + (-۱)² + (۰)² = ۱ + ۱ + ۰ = ۲$$

$$\vec{a}' = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{b}\|^۲} \vec{b} = \frac{۶}{۲} (۱, -۱, ۰) = ۳(۱, -۱, ۰) = (۳, -۳, ۰)$$

: ۴

$$\vec{a} = r\vec{b}$$

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = r \cdot \vec{b} \cdot \vec{b} = r \|\vec{b}\|^۲$$

$$\vec{a}' = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{b}\|^۲} \vec{b} = \frac{r \|\vec{b}\|^۲}{\|\vec{b}\|^۲} \vec{b} = r\vec{b} = \vec{a}$$

: الف : ۵

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = (۱)(-۲) + (۲)(۰) + (۳)(۲) = -۲ + ۰ + ۶ = ۴$$

$$\|\vec{b}\| = \sqrt{(-۲)² + (۰)² + (۲)²} = \sqrt{۴ + ۰ + ۴} = ۲\sqrt{۲}$$

$$\vec{a}' = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{b}\|^2} \vec{b} = \frac{4}{\lambda} (-2, 1, 2) = (-1, 1, 1)$$

: ب

$$2\vec{a} - \vec{b} = 2\vec{a} + (-\vec{b}) = 2(1, 2, 3) + (2, 1, -2) = (2, 4, 6) + (2, 1, -2) = (4, 4, 4)$$

$$\|2\vec{a} - \vec{b}\| = \sqrt{(4)^2 + (4)^2 + (4)^2} = \sqrt{16 + 16 + 16} = \sqrt{48} = 4\sqrt{3}$$

: ۶

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = (-2)(1) + (1)(2) + (2)(2) = 4$$

$$\vec{a} = (-2, 1, 2) \rightarrow \|\vec{a}\| = \sqrt{4 + 1 + 4} = \sqrt{9} = 3$$

$$\vec{b} = (1, 2, 2) \rightarrow \|\vec{b}\| = \sqrt{1 + 4 + 4} = \sqrt{9} = 3$$

$$\cos \theta = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{a}\| \|\vec{b}\|} = \frac{4}{3 \times 3} = \frac{4}{9} \rightarrow \theta = \cos^{-1} \left(\frac{4}{9} \right)$$

$$\vec{a} + \vec{b} = (-2, 1, 2) + (1, 2, 2) = (-1, 3, 4)$$

$$(\vec{a} + \vec{b}) \cdot \vec{b} = (-1)(1) + (3)(2) + (4)(2) = -1 + 6 + 8 = 13$$

$$(\vec{a} + \vec{b})' = \frac{(\vec{a} + \vec{b}) \cdot \vec{b}}{\|\vec{b}\|^2} \vec{b} = \frac{13}{9} (1, 2, 2) = \left(\frac{13}{9}, \frac{26}{9}, \frac{26}{9} \right)$$

: ۷

$$\vec{a}' = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{b}\|^2} \vec{b} = \frac{2 + 1 + 1}{1 + 1 + 1} (1, -1, 1) = \frac{4}{3} (1, -1, 1)$$

: ۸

$$\vec{d} = \vec{b} + \vec{c} = (3, -4, 2) + (-1, 1, 4) = (2, -3, 6)$$

$$\vec{a} \cdot \vec{d} = (1)(2) + (-3)(-3) + (4)(6) = 2 + 9 + 24 = 35$$

$$\vec{a}' = \frac{\vec{a} \cdot \vec{d}}{\|\vec{d}\|^2} \vec{d} = \frac{35}{49} (2, -3, 6)$$

: ۹

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = (2)(1) + (-1)(-1) + (2)(0) = 3$$

$$\|\vec{b}\| = \sqrt{(1)^2 + (-1)^2 + (0)^2} = \sqrt{2}$$

$$\vec{a}' = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{b}\|^2} \vec{b} = \frac{3}{2} (1, -1, 0) = \left(\frac{3}{2}, -\frac{3}{2}, 0\right)$$

(*) ضرب خارجی دو بردار

: ۱

$$\|\vec{a} \times \vec{b}\| = \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \times \sin \theta \rightarrow 12 = 3 \times 26 \times \sin \theta \rightarrow \sin \theta = \frac{12}{13}$$

$$\cos \theta = \pm \sqrt{1 - \sin^2 \theta} = \pm \sqrt{1 - \left(\frac{12}{13}\right)^2} = \pm \sqrt{1 - \frac{144}{169}} = \pm \sqrt{\frac{25}{169}} = \pm \frac{5}{13}$$

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \times \cos \theta = 3 \times 26 \times \left(\pm \frac{5}{13}\right) = \pm 30$$

۲: کافی است یکی از دو بردار $\vec{a} \times \vec{b}$ یا $\vec{b} \times \vec{a}$ را تعیین کنیم.

$$\vec{a} \times \vec{b} = \begin{vmatrix} -3 & 2 & 1 \\ 1 & -5 & -2 \\ 2 & 1 & -3 \end{vmatrix} = (13, 1, -5)$$

$$\vec{b} \times \vec{a} = \begin{vmatrix} 1 & -5 & -2 \\ -3 & 2 & 1 \\ 2 & 1 & -3 \end{vmatrix} = (-13, -1, 5)$$

: ۳

$$\vec{a} \times \vec{b} = \vec{0} \Leftrightarrow \|\vec{a} \times \vec{b}\| = \|\vec{0}\| \Leftrightarrow \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \times \sin \theta = 0$$

$$\leftarrow \frac{\|\vec{a}\|, \|\vec{b}\| \neq 0}{\rightarrow} \sin \theta = 0 \leftrightarrow \theta = 0 \vee \theta = \pi \leftrightarrow \vec{a} \parallel \vec{b}$$

: ۴

$$\|\vec{a} \times \vec{b}\| = \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \times \sin \theta \rightarrow 12 = 4 \times 3 \times \sin \theta \rightarrow \sin \theta = \frac{12}{12} = 1$$

$$\cos \theta = \pm \sqrt{1 - \sin^2 \theta} = \pm \sqrt{1 - \left(\frac{1}{2}\right)^2} = \pm \sqrt{1 - \frac{1}{4}} = \pm \sqrt{\frac{3}{4}} = \pm \frac{\sqrt{3}}{2}$$

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \times \cos \theta = 4 \times 3 \times \left(\pm \frac{\sqrt{3}}{2}\right) = \pm 12\sqrt{3}$$

۵ : درست

: ۶

$$\vec{i} \cdot (\vec{j} \times \vec{k}) = \vec{i} \cdot \vec{i} = \|\vec{i}\|^2 = 1$$

: ۷

$$\vec{k} \cdot (\vec{i} \times \vec{j}) = \vec{k} \cdot \vec{k} = \|\vec{k}\|^2 = 1$$

۸ : الف : بردار $\vec{a}$ در ناحیه‌ی چهارم است.

ب :

$$\vec{b} = -2\vec{i} + \vec{j} - \vec{k} = (-2, 1, -1)$$

$$\vec{a} + 2\vec{b} = (3, -2, 1) + 2(-2, 1, -1) = (-1, 0, -1) \rightarrow \|\vec{a} + 2\vec{b}\| = \sqrt{1 + 0 + 1} = \sqrt{2}$$

: ج

$$\vec{a} \times \vec{b} = \begin{vmatrix} -2 & 1 & 1 \\ 1 & -1 & -1 \\ 1 & -2 & -1 \end{vmatrix} = (1, 1, -1)$$

۹ : نادرست

: ۱۰

$$\vec{a} \parallel \vec{b} \xrightarrow{\exists r \in \mathbb{R}} \vec{b} = r\vec{a} \rightarrow (b_1, b_2, b_3) = (ra_1, ra_2, ra_3)$$

$$\vec{a} \times \vec{b} = \left(\begin{vmatrix} ra_2 & ra_3 \\ b_2 & b_3 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} ra_3 & ra_1 \\ b_3 & b_1 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} ra_1 & ra_2 \\ b_1 & b_2 \end{vmatrix} \right) = \left(\begin{vmatrix} b_2 & b_3 \\ b_2 & b_3 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} b_3 & b_1 \\ b_3 & b_1 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} b_1 & b_2 \\ b_1 & b_2 \end{vmatrix} \right)$$

$$= (0, 0, 0) = \vec{0}$$

اثبات برعکس این مطلب هم می توان به شکل زیر نوشت :

$$\vec{a} \times \vec{b} = \vec{0} \rightarrow \|\vec{a} \times \vec{b}\| = \|\vec{0}\| \rightarrow \|\vec{a} \times \vec{b}\| = 0$$

$$\frac{\|\vec{a} \times \vec{b}\| = \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \sin \theta}{\sin \theta = 0} \rightarrow \theta = 0 \text{ or } \pi$$

لذا $\vec{a} \parallel \vec{b}$

: ۱۱

$$\cos \theta = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\|} = \frac{3}{3\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2} \rightarrow \theta = \frac{\pi}{4}$$

$$\vec{a} \times \vec{b} = \left(\begin{vmatrix} -1 & 2 \\ -1 & 1 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} 2 & 2 \\ 1 & 1 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} 2 & -1 \\ 2 & -1 \end{vmatrix} \right) = (2, 2, -1)$$

: ۱۲ صفر

: ۱۳ درست

: ۱۴

$$\vec{a} \times \vec{b} = \vec{0} \leftrightarrow \|\vec{a} \times \vec{b}\| = \|\vec{0}\| \leftrightarrow \|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \times \sin \theta = 0$$

$$\xrightarrow{\|\vec{a}\| \times \|\vec{b}\| \neq 0} \sin \theta = 0 \rightarrow \theta = 0 \text{ or } \theta = \pi \leftrightarrow \vec{a} \parallel \vec{b}$$

: ۱۵ درست

: ۱۶

$$\|\vec{a} \times \vec{b}\|^2 + (\vec{a} \cdot \vec{b})^2 = \|\vec{a}\|^2 \|\vec{b}\|^2$$

$$\rightarrow (2\sqrt{2})^2 + (\vec{a} \cdot \vec{b})^2 = (3)^2 (2\sqrt{2})^2 \rightarrow (\vec{a} \cdot \vec{b})^2 = 9 \dots$$

$$\rightarrow \vec{a} \cdot \vec{b} = \pm 3 \xrightarrow{\theta < \dots} \vec{a} \cdot \vec{b} = 3$$

(*) مساحت متوازی الاضلاع و حجم متوازی السطوح

: ۱

$$\vec{a} \times \vec{b} = (-1, -1, 1)$$

$$S = \|\vec{a} \times \vec{b}\| = \sqrt{1+1+1} = \sqrt{3}$$

: ۲

$$\vec{b} \times \vec{c} = \left(\begin{vmatrix} 3 & -1 \\ -1 & 3 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} -1 & 2 \\ 3 & 1 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} 2 & 3 \\ 1 & -1 \end{vmatrix} \right) = (\lambda, -\gamma, -\delta)$$

$$\vec{a} \cdot (\vec{b} \times \vec{c}) = (1)(\lambda) + (m)(-\gamma) + (-1)(-\delta) = \lambda - \gamma m + \delta = 0 \rightarrow m = 9$$

: ۳

$$\cos \theta = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{a}\| \|\vec{b}\|} = \frac{12}{4 \times 6} = \frac{1}{2} \rightarrow \theta = \frac{\pi}{3}$$

$$S = \frac{1}{2} \|\vec{a} \times \vec{b}\| = \frac{1}{2} \|\vec{a}\| \|\vec{b}\| \sin \theta = \frac{1}{2} \times 4 \times 6 \times \frac{\sqrt{3}}{2} = 6\sqrt{3}$$

روش دوم:

$$\|\vec{a} \times \vec{b}\|^2 + (\vec{a} \cdot \vec{b})^2 = \|\vec{a}\|^2 \|\vec{b}\|^2 \rightarrow \|\vec{a} \times \vec{b}\|^2 + (12)^2 = (4)^2 (6)^2$$

$$\rightarrow \|\vec{a} \times \vec{b}\|^2 + 144 = 16 \times 36 \rightarrow \|\vec{a} \times \vec{b}\|^2 + 144 = 576 \rightarrow \|\vec{a} \times \vec{b}\|^2 = 432$$

$$\rightarrow \|\vec{a} \times \vec{b}\|^2 = 144 \times 3 \rightarrow \|\vec{a} \times \vec{b}\| = 12\sqrt{3}$$

$$S = \frac{1}{2} \|\vec{a} \times \vec{b}\| = \frac{1}{2} \times 12\sqrt{3} = 6\sqrt{3}$$

: ۴

$$\vec{a} \times \vec{b} = \left(\begin{vmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 1 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 1 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 1 \end{vmatrix} \right) = (2, -4, -1)$$

$$(\vec{a} \times \vec{b}) \cdot \vec{c} = (2)(3) + (-4)(2) + (-1)(1) = 6 - 8 - 1 = -3$$

$$V = |(\vec{a} \times \vec{b}) \cdot \vec{c}| = |-3| = 3$$

۵: الف)

$$(\vec{a} + \vec{b}) = (1, 4, 1)$$

$$(\vec{a} + \vec{b}) \times \vec{c} = (1, 4, 1) \times (2, 1, -2) = (-9, 4, -7)$$

ب)

$$(\vec{b} \times \vec{c}) = (-2, -2, -3)$$

$$\vec{a} \cdot (\vec{b} \times \vec{c}) = (2, 3, 1) \cdot (-2, -2, -3) = -13$$

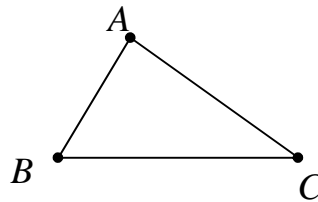
$$V = |\vec{a} \cdot (\vec{b} \times \vec{c})| = |-13| = 13$$

۶:

$$\vec{AB} = \vec{OB} - \vec{OA} = (2, -2, -1)$$

$$\vec{AC} = \vec{OC} - \vec{OA} = (1, -3, 1)$$

$$\vec{AB} \times \vec{AC} = (-5, -3, -4)$$

$$S = \frac{1}{2} \|\vec{AB} \times \vec{AC}\| = \frac{1}{2} \sqrt{50} \quad \text{مساحت مثلث داده شده}$$

۷: الف)

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = (-4)(1) + (3)(-1) + (-5)(1) = -4 - 3 - 5 = -12$$

$$\|\vec{b}\| = \sqrt{(1)^2 + (-1)^2 + (1)^2} = \sqrt{1+1+1} = \sqrt{3}$$

$$\vec{a}' = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{b}\|^2} \vec{b} = \frac{-12}{3} (1, -1, 1) = -4(1, -1, 1) = (-4, 4, -4)$$

ب: بردار حاصل ضرب خارجی دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ و هر مضرب غیر صفر آن، بر هر دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ عمود است. در اینجا فقط کافی است ضرب خارجی را تعیین کنیم.

$$\vec{a} \times \vec{b} = \begin{pmatrix} \begin{vmatrix} 3 & -5 \\ -1 & 1 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} -5 & -4 \\ 1 & 1 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} -4 & 3 \\ 1 & -1 \end{vmatrix} \end{pmatrix} = (-2, -1, 1)$$

ج : مساحت مثلثی که با دو بردار $\vec{a}$ و $\vec{b}$ تشکیل می شود، برابر نصف اندازه‌ی حاصل ضرب خارجی این دو بردار است.
یعنی :

$$\|\vec{a} \times \vec{b}\| = \sqrt{(-2)^2 + (-1)^2 + (1)^2} = \sqrt{4 + 1 + 1} = \sqrt{6}$$

$$S = \frac{1}{2} \|\vec{a} \times \vec{b}\| = \frac{1}{2} (\sqrt{6}) = \frac{\sqrt{6}}{2}$$

: ۸

$$\vec{a} \times \vec{b} = (3, 2, 1) \times (2, 0, 1) = (2, -1, -4)$$

$$S = \|\vec{a} \times \vec{b}\| = \sqrt{4 + 1 + 16} = \sqrt{21}$$

۹ : الف) کافی است که بردار، ضرب خارجی دو بردار $2\vec{b}$ و $\vec{c}$ را تعیین کنیم.

$$-2\vec{b} = -2(-1, 1, 0) = (2, -2, 0)$$

$$(-2\vec{b}) \times \vec{c} = \begin{vmatrix} -2 & 0 & 2 \\ 1 & -2 & -2 \end{vmatrix} = (4, 4, 6)$$

ب)

$$\vec{b} \times \vec{c} = \begin{vmatrix} 1 & 0 & -1 \\ 1 & -2 & 2 \end{vmatrix} = (-2, -2, -3)$$

$$\vec{a} \cdot (\vec{b} \times \vec{c}) = (2)(-2) + (3)(-2) + (1)(-3) = -4 - 6 - 3 = -13$$

$$V = |\vec{a} \cdot (\vec{b} \times \vec{c})| = 13 \quad \text{حجم متوازی السطوح}$$

: ۱۰

$$\vec{a} \times \vec{c} = \begin{vmatrix} -1 & 3 & 3 \\ -2 & 3 & 1 \end{vmatrix} = (3, -3, -3)$$

$$\vec{b} \cdot (\vec{a} \times \vec{c}) = 0 \rightarrow (0)(3) + (m)(-3) + (-1)(-3) = 0$$

$$\rightarrow -3m + 3 = 0 \rightarrow m = 1$$

تهیه کننده: جابر عامری

عضو گروه ریاضی دوره‌ی دوّم متوسطه استان خوزستان

www.mathtower.ir

@amerimath